

TÜRKİYE
DİYANET
VAKFI

MART 1997 - SAYI : 48

haber bülteni

"Kurban Kampanyası"

Kafkasya'da kan ve gözyaşı ülkesi

"Çeçenistan"

"15. Yayınevimiz
ÇORUM'da açıldı."

TÜRKİYE DİYANET VAKFI

HABER BÜLTENİ
MART 1997
SAYI : 48

SAHİBİ

Türkiye Diyanet Vakfı Adına
Mehmet KERVANCİ
Genel Müdür

Yayın Koordinatörü

Süreyya BALKIŞ
Genel Müdür Yardımcısı

Yazı İşleri Müdürü

Yusuf ERDOĞDU
Basın-Yayın ve Halkla İlişkiler
Müdürü

Yayına Hazırlayan

Mehmet Şükrü EROĞLU
Yüksel SEZGİN

Dizgi - Grafik

Hasan ÇALIŞKAN

Dağıtım Sorumlusu

Fehmi YILMAZ

Adres

Dr. Mediha Eldem Sokak No: 72/B
06640 Kocatepe - ANKARA
Tel : 417 12 35 • Fax : 417 12 45

Baskı

TÜRKİYE DİYANET VAKFI
YAYIN MATBAACILIK ve TİCARET İŞLETMESİ
Bayındır Sokak No: 55 • Kızılay - ANKARA
Tel: 425 27 75 • Fax : 417 00 09

Renk Ayrımı

ÇAĞDAŞ • 230 65 59 • ANKARA

İÇİNDEKİLER

Başyazı	1
Türkiye Diyanet Vakfı 15. Yayinevini Çorum'a Açtı	2
Türkiye Diyanet Vakfı'ndan Keçiören Güçsüzler Yurduna Ziyaret	8
Diyanet İşleri Başkanlığı ve Türkiye Diyanet Vakfı'ndan KURBAN KAMPANYASI	9
73. Yılında Diyanet İşleri Başkanlığı	10
22. Yılında Türkiye Diyanet Vakfı	12
MAKALE	
Dini Nasıl Anlamalı? – Doç.Dr. Recep KILIÇ	14
Türk-İslâm Dünyası - ÇEÇENİSTAN	17
Türkiye Diyanet Vakfı Kadın Kolları'ndan KONFERANS Tarihi Seyri İçinde Kadının Sosyal ve Siyasî Konumu Doç.Dr. Rıza SAVAŞ	23
Önemli Şahsiyetler - “ŞEYH ŞÂMİL”	26
12 Mart 1921 İstiklâl Marşımızın Kabûlü	28
Vakfımızda Yeni Atamalar	29
Şube Faaliyetleri	30
Kültür - Sanat	32

Başyazı

Türkiye Diyanet Vakfı 22 yaşında

Mehmet Kervancı
Genel Müdür

Türkiye Diyanet Vakfı 22 yıl önce önemli bir misyonun mütevazı bir temsilcisi olmak için kuruldu. Ancak zamanla görüldü ki Vakıf, Diyanet İşleri Başkanlığı hizmetlerini desteklemekten öte fonksiyonlar icra etmeye başladı. Ülkemizdeki dinî hayatın inkişafı ve sosyal barışın tesisinde son derece önemli görevler icra eden Vakfımız, bilhassa Avrupa ülkelerinde yaşayan vatandaşlarımızın da yabancı kültürlerin olumsuz etkilerinden korunması ve dinî hayatın ihyası için faaliyetlerini bu ülkelere yaygınlaştırdı. Böylece Vakıf uluslararası boyutta fonksiyonlar icra etmeye başladı. Ancak Vakfımızın esas hizmet atılımı, 1990 dan sonra dağılan Sovyetler Birliği topraklarında bağımsızlığına kavuşan soydaş ve dindaşlarımıza yönelik olarak yürütülen faaliyetlerdir.

Diyanet Vakfı kendisinden beklenilmeyen bir çabuklukla Orta Asya'da sönmeye yüz tutmuş İslâm ateşini yeniden tutuşturmak için gerekli girişimleri başlatmış ve 6 yılda küçümsenemeyecek boyutlarda hizmetler gerçekleştirmiştir. Bu hizmetlerin sonuçları inşaallah 10-15 yıl sonra alınacak. Asıl o zaman bu hizmetlerin önemi anlaşılacaktır. Orta Asya ve Balkanlarda İslâm'ın yeniden ihyası için adeta bir Yesevi Ocağı gibi çalışan Vakfımız, artık sadece Türkiye Diyanet Vakfı değil, Türk Dünyasının Diyanet Vakfı olmuştur. Ve iyi de olmuştur. Vakfımız bu şekilde tarihi bir misyonun öncüsü ve temsilcisi olmak iddiasındadır. Bu iddiasını da geçen 6 yıllık icraatında ispat etmiştir.

Globalleşen Dünyada, artık yabancı kültürlerin tasallutu, iletişim araçları vasıtasıyla evlerimize girmektedir. Çocuklarımızı sokağa çıkarmamak suretiyle de kötülüklerden uzak tutamıyoruz. Çünkü televizyonda her gün yüzlerce cinayete, hırsızlığa, rüşvete ve envai çeşit ahlâksızlığa tanık olmaktadır. Vakıf olarak bir yandan insanımızın dinî duygularını güçlendirmek için gayret sarfederken, diğer yandan yazılı ve görsel medyanın dinî ve millî olan her şeyi aşındırdığına şahit olup üzülüyoruz. Okumayı sevmeyen bir toplum olarak her türlü enformasyonu televizyonlardan edindiğimiz gerçeği, Vakıf olarak bu konuda bir şeyler yapma gerekliliğini ortaya koymuştur. Bu sebeple, gerek yurtiçinde gerekse yurt dışındaki soydaş ve dindaşlarımızın görünürlü yayımlarla şuurlandırılması ve İslâm'ı doğru öğrenmelerini sağlamak için çeşitli dinî ve millî programlar üretecek bir prodüksiyon merkezi kuruldu ve çalışmalara süratle başlandı. Ümit ediyoruz ki birkaç yıl sonra çeşitli televizyon kanallarında ve yurtdışında burada hazırlanan programları seyretme imkanını bulacağız.

Toplumda sosyal barışın sağlanmasına en fazla katkıda bulunması gereken kuruluşlar vakıflardır. Gönüllü hayır kuruluşları olarak vakıflar hiç bir ayrıma tabi tutmadan insanlara hizmet etmeyi amaçlamaktadır. Özellikle ekonomik bakımdan

sıkıntıda olan vatandaşlarımızın imdadına koşmak hususunda daima öncü olan Vakfımız, günümüz Türkiye'sinde kanayan bir başka yarayı sarmak için kolları sıvadı. Her gün televizyonlarda seyrettığımız hastane manzaralarına bu necip milletin la-yık olmadığını düşünen Vakfımız örnek bir sağlık hizmeti gerçekleştirmek için de bir sağlık merkezini faaliyete geçirme çalışmalarını sürdürmektedir. Böylece Diyanet Vakfı açları doyurmak, yoksulları giydirmek, hastalara şifa dağıtmak suretiyle insanımızın yanında olduğunu bir kere daha göstermektedir.

Bültenimizin bu sayısında da göreceksiniz; Diyanet İşleri Başkanlığı organizesinde Vakfımız aracılığıyla 1993 yılından itibaren bir Kurban Kampanyası düzenlenmektedir. Bugüne kadar bu kampanyaya toplam 17.546 vatandaşımız iştirak etmiştir. Bu kurbanların 3584 adedi yurtdışında kestirilerek, buraların mazlum halkına dağıtılmış, yurtiçinde de kestirilen kurbanlar fakir ve muhtaçlara dağıtılırken sair azalarından elde edilen gelir; Bosna-Hersek, Azerbaycan, Kırım, Nahçıvan, Türkmenistan, Kazakistan, Kırgızistan v.s. ülkelerdeki ihtiyaç sahibi soydaş ve dindaşlarımıza dağıtılmıştır.

Geçen yıllardaki uygulamalara ve vatandaşlarımız tarafından gösterilen yoğun ilgi ve güven dikkate alınarak, bu yıl da kurbanlarını vekâlet yoluyla kestirmek isteyen vatandaşlarımız için "Kurban Kampanyası" başlatılmıştır. Bu konuda yeterli bilgiyi bültenimizde bulacaksınız.

Kısaca bir iki başlıkla değindiğimiz bu hizmetler Vakfımızın icra ettiği yeni fonksiyonunu tamamlayıcı faaliyetlerdir. 22 yıldan bu yana Vakfımız bütün gücünü, Türkiye'de dinî hayatın daha iyi yaşanması için gerekli fiziki altyapıyı oluşturmak için harcadı. Hamdolsun artık İslâm'ı anlatmak için gerekli fiziki ve teknik altyapı mevcuttur. Bundan sonra yapılacak şey, hizmeti yürütmek konusunda bu güne kadar sınımlan mazeretleri bir yana bırakıp, halkımızın gerçek manada din konusunda aydınlatılması hususunda faaliyetler sergilemektir. Gerek yurtiçinde, gerekse yurtdışında çağın bütün teknik imkanlarından yararlanarak, 21. yüzyılın Türk Asrı olması için gerekli çalışmaları yürütmeliyiz. Buna mecburuz, hatta mahkumuz. Çünkü bu gelecek nesillere ödememiz gereken bir borçtur. Artık bir hizmeti yürütürken dar çerçeve ve kalıplardan sıyrılıp, evrensel ölçekte düşünmek ve icra etmek zorundayız. Büyük olmanın, güçlü olmanın önşartı büyük düşündürmektir.

Saygılarımla

Türkiye Diyanet Vakfı 15. Yayınevinini ÇORUM'a Açtı.

Yusuf Altaş

(Çorum Müftüsü ve Türkiye Diyanet Vakfı Şube Başkanı)

Altaş; İslâm Dinî'nin ilahi mesajlarını insanlara ulaştırmak amacıyla şifahi olarak faaliyet gösterdiklerini ve bu konularda camilerde vaizlerle mesajları halkımıza ulaştırmaya çalıştıklarını söyledi. Ancak bunun yeterli olmadığını ve bu mesajların teyit ve tekidi için yazılı basına da önem verilmesi gerektiğini ve bu eksikliğin giderilmesi gerektiğini belirten Yusuf Altaş "İşte Türkiye Diyanet Vakfı bu eksikliği çok iyi hissettiği için, Türkiye'nin önemli illerinde olduğu gibi Çorum'a da yayinevi açmakla, halkımıza irşad noktasında, dinî mesajın ulaşması noktasında çok önemli bir vazifeyi ifa etmiştir." dedi.

Emrullah
AKSARI

Eğitim, öğretim ve kültür alanında büyük hizmetler veren Türkiye Diyanet Vakfı, yayinevi zincirine bir yenisini ekleyerek 15. yayinevinini Çorum'da açtı.

Yayınevinin hizmete açılışı münasebetiyle düzenlenen törene Diyanet İşleri Başkanı ve Türkiye Diyanet Vakfı Mütevelli Heyeti Başkanı Mehmet Nuri Yılmaz, Çorum Vali Vekili Erdoğan Ülker, Çorum Milletvekili Dr. Mehmet Aykaç, Çorum Belediye Başkanı Prof.Dr. Arif Ersoy, Türkiye Diyanet Vakfı Mütevelli Heyeti Üyesi ve Genel müdürü Mehmet Kervancı, Diyanet İşleri Başkanlığı Personel Dairesi Başkanı ve Türkiye Diyanet Vakfı Mütevelli Heyeti Üyesi Emrullah Aksarı, İl Müftüsü ve Vakfımız Şube Yönetim Kurulu Başkanı Yusuf Altaş, ilçe müftüleri, daire amirleri ve kalabalık bir topluluk katıldı.

Emrullah Aksarı

(Diyanet İşleri Başkanlığı Personel Dairesi Başkanı ve Türkiye Diyanet Vakfı Mütevelli Heyeti Üyesi)

Kısa ve öz bir konuşma yapan Emrullah Aksarı, Diyanet İşleri Başkanlığı ve Türkiye Diyanet Vakfı'nın görsel basın konusunda büyük faaliyetlerde bulunduğu işaret ederek, Çorum'da açılan yayinevinin yayın hayatında büyük bir boşluğu dolduracağına inandığına söyleyerek, yayinevinin hayırlı olması temennisinde bulundu.

Mehmet Kervancı

(Türkiye Diyanet Vakfı Mütevelli Heyeti Üyesi ve Genel Müdürü)

Türkiye Diyanet Vakfı'nın 22 sene önce kurulduğunu ve kurulduğu günden bugüne kadar din görevlilerinin yakın desteği sayesinde halkın büyük mazhariyetine nail olduğunu belirterek sözlerine başlayan Mehmet Kervancı, Türkiye Diyanet Vakfı'nın; ülkemizin birliği, beraberliği, kalkınması, ülkemizin ebediyete kadar var olması

Mehmet KERVANCI

noktasında çok büyük hizmetler gerçekleştirdiğini ve bu hizmetlerin artarak devam edeceğini söyledi.

Türkiye Diyanet Vakfı'nın yayın hizmetleri konusunda da bilgi veren Mehmet Kervancı "Türkiye Diyanet Vakfı'nın önemli hedeflerinden biri de insanımıza kültürel sahada hizmetler getirebilmektir. Kültür denince de akla kitap gelmektedir. Vakfımız çok kısa geçmişinden bugüne kadar bu yolda 220 adet yeni eser hizmete koymuştur. Özellikle kültür sahasında, bugüne kadar İslâm aleminde yapılamayan ve ortaya konulamayan bir hizmeti de gerçekleştirmeye başlamıştır. Bildiğiniz gibi bu İslâm Ansiklopedisi'nin çıkarılmasıdır. Bu ansiklopedinin şu an 14. cildi müslümanların hizmetine sunulmuştur. Bu ansiklopedi tamamlandığında 24 bin maddeyi ihtiva edecek ve 35 cildi bulmuş olacaktır." dedi.

Bu kültür hizmetleri serisinde, özellikle üniversitesi olan ve gelişen, gençlik hizmetleri yönünden dikkat çeken şehirler başta olmak üzere büyük şehirlere yayınevi açmayı hedeflediklerine işaret eden Mehmet Kervancı, 1997 yılı içerisinde Erzurum, Sivas ve Konya'da da, ileriki yıllarda da

bütün illerde yayınevi açacaklarının müjdesini verdi.

Türkiye Diyanet Vakfı'nın önemli kültür hizmetlerinin birinin de Türk cumhuriyetlerinde açılan eğitim kurumları olduğunu söyleyen Mehmet Kervancı "Türk cumhuriyetleri kendi hürriyetlerine kavuştuktan hemen sonra, eğitim konusunda bizden yardım talep etmişlerdir ve ilk defa Vakfımız 1992-1993 öğretim yılında Azerbaycan'da, bir sene sonra Kırgızistan'da, bundan bir sene sonra Türkmenistan'da, içinde bulunduğumuz öğretim yılında da Dağıstan ve Afganistan'da ilahiyat fakültesi açmıştır. Bu fakülteler YÖK ve ilahiyat fakültelerimizle işbirliği yapılmak suretiyle açılmaktadır." dedi.

Bu fakültelerde okuyan öğrencilerin sınavla tespit edilerek, Türkçe öğretmek, ülkemizdeki dini hayatı bizzat içerisinde yaşayarak öğrenmeleri amacıyla hazırlık ve birinci sınıflarını okumak üzere Türkiye'ye getirildiğini belirten Mehmet Kervancı, bu öğrencilerin eğitimlerine daha sonra ülkelerinde devam ettiklerini söyledi. Mehmet Kervancı bu öğrencilerin her türlü masraflarının da Türkiye Diyanet Vakfı tarafından karşılandığını sözlerine ekledi.

Türkiye Diyanet Vakfı Mütevelli Heyeti Üyesi ve Genel Müdürü Mehmet Kervancı bir kültür hizmeti olarak Azerbaycan, Türkmenistan ve

Romanya'nın Köstence şehrinde de birer ilahiyat temayüllü lise açtıklarını ve bu okulların masraflarının da Vakıfca karşılandığını ifade etti.

Eğitim ve öğretim alanında Türkiye Diyanet Vakfının büyük hizmetler gerçekleştirdiğine de değinen Kervancı "Vakfımızın eğitim-öğretim ve kültürel hizmetlerine gösterdiği en önemli desteklerden biri de yüksek öğrenim öğrencilerine vermiş olduğu burslardır. Hali hazırda 3000 bin civarında yüksek öğrenim öğrencisine ve yurtdışından ülkemize okumak üzere gelen 1000'den fazla öğrenciye Vakfımız tarafından burs verilmektedir. Yine Vakfımız tarafından üniversitelerimizin olduğu büyük şehirlere yüksek öğrenim öğrenci yurdu açılmaktadır. Şu an 5 yurdumuz bu alanda hizmet vermektedir. İnşallah yakın zamanda Çorum'a da bir yurt inşa edeceğiz" dedi.

Prof. Dr. Arif Ersoy

(Çorum Belediye Başkanı)

Kainatın, Allah'ın en büyük ve anlamlı bir kitabı olduğunu, Kur'an'ın, kainat kitabının özetini olduğunu ve buna istinaden Kur'an etrafındaki kitapların Çorumluların hizmetine sunulmasının çok büyük bir hizmet olduğunu belirterek sözlerine başlayan Prof. Dr. Arif Ersoy "Her milletin temel dinamikleri vardır. Eğer o millet kendi temel dinamiklerini harekete geçirirse gelişip, büyür, ilerler." dedi.

Türk milletinin temel dinamisinin İslâm olduğuna işaret eden Ersoy; "Biz bu yurdu İslâmıla, Kur'an'la kendi yurdumuz haline getirdik. Bu topraklar üzerinde dünyaya örnek olabilecek en büyük devleti, bu inancın temel esasları üzerinde kurduk, dünyaya örnek olduk. 21. yy. la da bu temel dinamiklerden hareket ederek, ülkemizi dünyanın en büyük ülkesi haline getireceğiz. Buna inanıyoruz, buna imkanımız vardır, milletimiz bu istidada sahiptir. İşte bunun açık örneği Türkiye Diyanet Vakfıdır. Bu vakıf milletimizin inancının tarihi birikiminin bir yansımasıdır. Türkiye Diyanet Vakfı 22 yıl içerisinde bu ülkede ve İslâm aleminde çok büyük hizmetler yapmıştır. Ben Vakfın yöneticilerine şükranlarımı sunuyorum. Bu vakıf yurtiçinde ve yurtdışında büyük hizmetler yapıyor. Yıllar önce biz bazı ansiklopedilere imreniyorduk. Britanicaya imreniyorduk, Amerikan ansiklopedisine hayranlıkla bakıyorduk. Ama şimdi Türkiye Diyanet Vakfı dünyada en büyük ansiklopedilerinden birinin 14. cildini tamamladı. Artık onlara imrenmiyoruz. Onlar bize imreniyor, bu büyük bir başarıdır. Bu Türk milletinin dinamiklerini harekete geçirme faaliyetidir." dedi.

Prof.Dr. Arif Ersoy medeniyetimizin Kur'an merkezli bir medeniyet olduğunu ve kimsenin bundan korkmaması gerektiğini belirterek, "Kur'an bizi ilme davet ediyor, barışa davet ediyor, huzura davet ediyor. Kur'an bizi kainat kitabını anlamaya davet ediyor. Bu kitap, huzur kaynağı, mutluluk kaynağıdır. Bugün bütün

beşeriyet bu kitabın temel prensiplerini aramaya, anlamaya, uygulamaya başlamıştır. İnaniyoruz ki, 21. yüzyılda huzur ve barış bu kitabın temel prensiplerinin öğrenilmesiyle mümkün olacaktır." dedi.

Çorum Yayinevinin iç görünümü.

Dr. Mehmet Aykaç
(Çorum Milletvekili)

Konuşmasına Kur'an'ın insanları çalışmaya ve çalışkan olmaya davet ettiğini belirterek başlayan Çorum Milletvekili Dr. Mehmet Aykaç, Türkiye Diyanet Vakfı yayınevinde Kur'an ilimleri etrafında telif edilmiş, devletimizin milli ve manevî değerlerine katkıda bulunacak eserlerin satılacağı ve bunlar-

dan da Çorumluların istifade edeceğini söyledi.

Ülkemizin birlik ve beraberliğe ihtiyacı olduğunu ve bunu temin edeceklerini ifade eden Dr. Mehmet Aykaç "Ülkemizde tüm resmi kurum ve kuruluşlarımız bu ülke için çalışmakta, milletimiz, memleketimiz için çalışmakta, Diyanet İşleri Başkanlığımız da bunların başında gelmektedir. Diyanet İşleri Başkanlığı ve Türkiye Diyanet Vakfı'nın hizmetlerinin artarak devam edeceğine inanıyoruz." dedi.

Erdoğan Ülker
(Çorum Vali Vekili)

Çorum'da Türkiye Diyanet Vakfı tarafından bir yayinevinin açılmasından duyduğu memnuniyeti dile getirerek konuşmasına başlayan Erdoğan Ülker. Kitapların çok önemli olduğunu, kitapların ruhumuza, benliğimize, kültürümüze ve medeniyetimize yön verdiğini söyledi.

Her kitabın okunmaması gerekliliği üzerinde duran ve kitap alırken yazarına ve muhtevasına bakılması gerektiğine değinen Erdoğan Ülker, "İşte Diyanet İşleri Başkanlığı tarafından hazırlanan kitaplar, çok değerli hocalar tarafından oluşturulan komisyonlarca ortaya konulmakta ve halkımızın istifadesine sunulmaktadır." dedi.

Toplum olarak az kitap okuduğumuza işaret eden Erdoğan

Erdoğan Ülker - Çorum Vali Vekili

Ülker "Mutlaka okumamız lazım, okuduğumuzu da çevremize anlatmamız lazım. Çağımız sürekli değişmektedir. Değişime ayak uydurmak için de kendimizi yenilememiz lazım. Dinî ve ilmi gerçekleri en iyi şekilde öğrenmemiz lazım. Yoksa bazı sahtekarlar ortaya çıkıp vatandaşlarımızı etkilemektedir. Bu tür insanların vatandaşlarımızı kötü şekilde etkilememesi için, dinî kitapları okuyup, çok iyi tetkik etmemiz lazımdır." dedi.

Vali Vekili Erdoğan Ülker, yayınevinin hayırlı olması dileğiyle konuşmasını tamamladı.

Mehmet Nuri Yılmaz
Diyanet İşleri Başkanı

Mehmet Nuri Yılmaz

(Diyanet İşleri Başkanı ve Türkiye Diyanet Vakfı MÜtevelli Heyeti Başkanı)

Türkiye Diyanet Vakfı'nın yayınevi açma faaliyeti başlattığını ve yurt dışında bu tür yayınevlerini çoğaltmayı hedeflediklerini söyleyen Mehmet Nuri Yılmaz, bütün il ve ilçelerde yayınevlerinin açılmasının bir ihtiyaç olduğunu belirtti.

İslâm denince akla ilk okumanın geldiğini söyleyen Mehmet Nuri Yılmaz, "Hz.Peygamberimize ilk vahiy Oku diye başlamadı mı? Allah Kur'an-ı Azîmüştânda kaleme yemin etmiyor mu? Peygamberimizin en başta gelen mucizesi ilim mucizesi değil midir? Bir çok mucizelerle peygamberler teyit edilmişlerdir, ama bu mucizelerden bugün hiç eser yok. Nerede Musa peygamberin ejderha olan deynegi, nerede Hz. İsa'nın

şifa dağıtan eli ve ölüleri diriltten mübarek nefesi? Bunlardan bugün mucize olarak eser yok, ilim olarak demiyorum. Ne var elimizde Musa Peygamberin getirdiği? 10 emir ve diğer bazı ayetler, İsa peygamberin vaazları, Hz.Peygamberimizin getirdiği yüce kitap Kur'an. Eğer ilimden, okumaktan, kelamdan daha büyük bir mucize olsaydı. Allah peygamberimize onu ihsan ederdi." dedi.

Medeniyetimizin okumak, ilim ve irfan üzerine kurulmuş bir medeniyet olduğuna işaret eden Mehmet Nuri Yılmaz, nefsani ihtiraslar üzerine kurulmuş medeniyetlerin, yine nefsani ihtiraslarla yıkılmaya mahkum olduğunu belirterek, "İlim üzerine, fazilet üzerine, kitap üzerine kurulmuş olan medeniyetler kolay kolay yok edilemezler. Eğer mazideki o bahtiyar zamanımızdaki ihtişamlı medeniyete kavuşmak istiyorsak çok okumalıyız. Neyi okuyacağız? Kendimizi okuyacağız, kainatı okuyacağız, ne okursanız okuyun Kur'an-ı okursunuz. Şimdi bilimleri sınıflandırırız, müsbet ilimler, müsbet olmayan ilimler. Aslında böyle Sezar'ın hakkını Sezar'a, İsa'nın hakkını İsa'ya verin gibi bir ayırım yapmayı İslâm Dinî doğru bulmaz. İlimin mevzularına göre çeşitliliği vardır tabi. Ama ilmin dünyevisi de, uhrevisi de makbuldür. Alimler peygamberlerin varisleridir. Sadece din alimleri değil, müsbet ilimler sahasında ilim yapmış kişiler de peygamberlerin varisleridir. Yani bir müfessir peygamberin varisi ise, bir ziraat mühendisi, bir doktor da peygamberin varisidir. Tabii inanmış olmak şartıyla. Onun için İslâm Dinî ilmin her çeşidine önem vermiştir. İlimin her çeşidi makbuldür. Neyi okursanız Kur'an-ı okursunuz. Kur'an üç şeyden sözeder; Allah, insan ve kainat. İlimler de bunlardan bahsetmez mi? Dinî ilimler metafizikten, felsefenin bir kısmı metafizikten... Diğer ilimler ya insanla

alakalıdır, ya kâinatla alâkalıdır. Onun için Kur'an'da neyi okursanız okuyun Kur'an-ı okursunuz sözünün izahı budur." dedi.

Bütün felaketlerin, rezaletlerin kaynağında cehalet ve bilgisizlik olduğuna işaret eden Mehmet Nuri Yılmaz, okumanın önemi üzerinde durarak, eskiden bir dini mesele öğrenmek için uzun seferler yapıldığını, o kitapların da ancak yazıldığı il veya yakın yerlere ulaştığını söyledi. Eskiye nazaran bugün kitap bulmanın artık zor olmadığını da ifade eden Mehmet Nuri Yılmaz "Bugün Allah'a çok şükür olsun kitap bulmak zor değil. İstedığımız her kitabı elde etmemiz mümkün. Kaynak kitaplar hep dilimize çevrilmiştir. İlimin lisanı olmaz, vatan-daşlarımız, gençlerimiz özellikle bu kaynak eserleri okumak suretiyle ilim sahibi olabilirler. Cenab-ı Hakk bize bu nimeti ihsan buyurmuş, bu nimetten istifade edelim." dedi.

Diyanet İşleri Başkanı ve Türkiye Diyanet Vakfı Mütevelli Heyeti Başkanı Mehmet Nuri Yılmaz, kitap okurken de güvenilir eserlerin okumasının gerekli olduğunu ifade ederek "Bir defa kitabın müellifi ehil kişi olmalıdır. Günümüzdeki sıkıntıların temelinde yatan budur. Eline kalem alan dinî kitap yazıyor. Din elbette kimsenin tekelinde değil, ilim de kimsenin tekelinde değil. Kur'an-ı Azîmüşşan diyor ki: Bilenlerle bilmeyenler bir olur mu? Bilimler için imtiyaz hakkı tanımadır. Bilenler yazmalıdır. Bu kitapları biz okuyoruz. İnanın ayetlere yanlış anlam veren eserler mi sorarsınız, gerçekleri saptıran eserler mi sorarsınız... Bunlar büyük tahribat yapmaktadır. Onun için güvenilen müelliflerin eserlerini seçelim, onları okuyalım. Zararlı kitaplar da icabında

okunabilir. Veya insanı tehlikeyle karşı karşıya getiren eserler de okunabilir. Ama o eserleri herkes okumamalı. Bir takım insanlar bu kitapları okumak suretiyle sağlam dinî akidelerini tehlikeye sokuyorlar. Bu eserler okunur, ama kim okur? Nasıl bir kimyager zehirli maddeleri tahlil ederken, tedbir alır, ağızını kapatır, eline eldiven takınır, ilaçlar kullanır ve ondan sonra inceler. Önce bir tedbir alalım, sağlam bir inanca sahip olalım, sağlam akideye sahip olalım, ondan sonra o tür kitapları okuyalım." dedi.

Günümüzde bazı mefhumların yerli yerinde kullanılmadığı ve bir kavram kargaşası yaşandığına işaret eden Mehmet Nuri Yılmaz "Günümüzde bir kavram kargaşası yaşanmaktadır, bundan da ülkemiz

büyük sıkıntılara maruz kalmaktadır. Bir takım dinî terimler yanlış kullanılmakta, yanlış anlaşılmakta, böylece toplumumuzda bir çatışmaya doğru gidilmektedir. Cumhuriyet nedir, şeriat nedir, demokrasi nedir? Bu mefhumları bilmeden fikir imal etmek, beyanda bulunmak çok yanıltıcı.

Türkiyemizin huzura, barışa, kardeşliğe ihtiyacı vardır. Her şeyden önce gerçeği görmeye ihtiyacı vardır. Bu kitaplar ne içindir? Hepimizi hakikate, gerçeğe ulaştırmak içindir. Bunları okuyacağız hakikati, gerçeği öğreneceğiz. Dinî yayınlar konusunda biraz önce de ifade ettiğim gibi biz azimliyiz. Bu yayınevlerinin sayısını çoğaltacağız. Buna büyük ihtiyaç var. Halkımız dindar; bunda hiç kimsenin şüphesi yok. Bizim milletimiz aç yaşar, susuz yaşar, her türlü sıkıntılara, felakatlere göğüs gerer ama ezansın, Kur'ansız Hz. Muhammedsiz asla yaşayamaz." dedi.

Ruhbanlıkta papaz olmadan günahı bağışlatmanın mümkün olmadığını ve özellikle geçmişte ruhbanların dinî tamamen tekelleri altına aldıklarını söyleyen Mehmet

Mehmet Nuri Yılmaz - (Diyanet İşleri Başkanı)

Nuri Yılmaz "Bu gün de hemen hemen durum öyle. Ama biz diyoruz ki bizde ruhan sınıfı yoktur. İşte kitaplar burada, dinî eserler burada, alın kitapları dininizi kendi kendinize öğrenin. Bilmediğiniz olursa bilenlere sorun. Şimdi dinî bilgi konusunda çok büyük boşluk var insanımızda. Biliyorsunuz din çok hassas bir konudur, din insanların fitratında olan bir duygudur. Yani dünyaya gelirken insan dindar olarak gelir, dinî duyguyu taşır, sonradan kazanılmış bir keyfiyet değil. Bir insan her şeyi biliyor da dinî bilmiyorsa hiç bir şey bilmiyor demektir. Dinî bilmeden ailesini idare etmesi bile mümkün olmaz. Evini idare etmesi bile mümkün olmaz. Devlet idaresinde de mutlaka

dini bilmek lazım. Yani dini bilmeden ne devleti tanımak, ne insanı tanımak mümkün olmaz." dedi.

Dini bilmeden cahillikten kurtulmanın mümkün olmadığını söyleyen ve cahiliyet devrinden bazı örnekler veren Mehmet Nuri Yılmaz "O devirde şairler vardı, edipler vardı. Çok yüksek derecede şiir söylüyorlardı; edebiyat çok yüksekti. Öyle cahiliye sözü bilgisizlik anlamında kullanılan bir söz değildi. Çok şeyler biliyorlardı ama yanlış biliyorlardı. Dini bilmiyorlardı. Yazdıkları şiirler Kabe'nin duvarına asılacak kadar değerliydi ama puta tapıyorlardı, batıl şeylere inanıyorlardı, hurafepere idiler. Bu davranışlarından dolayı o devre cahiliye devri denir. Onun için bir insanın cehaletten kurtul-

ması için mutlaka dini bilmesi lazım. Bir hoca kadar bilmesi şart değil ama bilinmesi gerekli olan kadarını mutlaka bilmesi lazım. Dinî bilmeden dünyayı bilmek de mümkün değildir. Dini bilmeden nereden gelip nereye gittiğini bilmesi mümkün değildir. İnsanları bilmesi mümkün değildir. Onun için öz kaynaklardan dini öğrenmek için okumaya çok ihtiyacımız var." dedi.

Mehmet Nuri Yılmaz yayınevinin hayırlı olması, huzura, birliğe kardeşliğe vesile olması, zihinlerin ilim ve irfanla aydınlanması temenisinde bulunduktan sonra kurdeleyi keserek Türkiye Diyanet Vakfı Çorum Yayınevi'ni hizmete açtı.

Çorum Yayınevi
Diyanet İşleri Başkanı ve
Türkiye Diyanet Vakfı
Mütevelli Heyeti
Başkanı Mehmet Nuri
Yılmaz tarafından
hizmete açıldı.

Türkiye Diyanet Vakfı'ndan KEÇİÖREN GÜÇSÜZLER YURDUNA ZİYARET

Kurulduğu günden bugüne sosyal alanda sayısız hizmetler veren ve her alanda yardıma muhtaç vatandaşlarımızın yanında olan Türkiye Diyanet Vakfı, milletimize yıllarca hizmet etmiş fakat şu anda ihtiyarlıkları sebebiyle güçsüz duruma gelmiş ve bakacak kimsesi kalmamış insanlarımızın gönülünü almak ve onlara unutulmadıklarını hissettirmek amacıyla Keçiören Gücsüzler Yurdu'na bir ziyaret düzenledi.

Keçiören Gücsüzler Yurdu'nda, Diyanet İşleri Başkanı ve Vakfımız Mütevelli Heyeti Başkanı Mehmet Nuri Yılmaz, Vakfımız Genel Müdürü Mehmet Kervancı ve Vakfımız Hayır İşleri Müdürü Abdulkadir Hacıismailoğlu'ndan oluşan heyetimizi karşılayan Keçiören Belediye Başkanı Turgut Altınok, güçsüzler yurdu ve bu yurttaki kalan yaşlılar hakkında bilgi vererek, heyeti burada görmekten duyduğu memnuniyeti dile getirdi.

Gücsüzler yurdunda kalan bütün yaşlıları tek tek ziyaret ederek gönüllerini alan ve onlarla sohbet eden Diyanet İşleri Başkanı ve Vakfımız Mütevelli Heyeti Başkanı Mehmet Nuri Yılmaz, ziyaretin akabinde yaptığı açıklamada "Dinimiz, durumu iyi olan vatandaşların bu tür yerleri ziyaret etmesini teşvik etmiştir. Gönül almak, Kabe'yi yapmak kadar sevaptır. Ne yaparsan onu bulursun. Bizler bu tür yerleri ziyaret edip gönül alırsak, onların yaşına geldiğimizde bizim de gönülümüzü alanlar bulunur." dedi. Bu tür yerlere ihtiyaç bulunduğunu ifade eden Mehmet Nuri Yılmaz, daha modern binaların yapılması gerektiğini de sözlerine ekledi.

Keçiören Belediye Başkanı Turgut Altınok da devlet ricalinden bir zatın, özellikle Diyanet İşleri Başkanı'nın yurdu ziyaretinden yaşlıların büyük bir memnuniyet duyduğunu ve moral kazandığını dile getirdi.

Ziyaret esnasında yurttaki kalan yaşlı bayanlar ördükleri yün çorabı Diyanet İşleri Başkanı ve Vakfımız Mütevelli Heyeti Başkanı Mehmet Nuri Yılmaz'a hediye ederken; Keçiören Belediye Başkanı Turgut Altınok da günün anısına, üzerinde Osmanlı Tuğrası bulunan bir vazo hediye etti.

Gücsüzler Yurdu'nda kalan yaşlılar, Vakfımızdan giden yardım heyetini kapıda karşıladı.

Yapılan yardımlar bizzat Diyanet İşleri Başkanı Mehmet Nuri Yılmaz ve Vakfımız Genel Müdürü Mehmet Kervancı tarafından dağıtıldı.

Keçiören Belediye Başkanı Turgut Altınok, yapılan yardımlardan dolayı günün anısına üzerinde Osmanlı Tuğrası bulunan bir vazoyu, Diyanet İşleri Başkanı Mehmet Nuri Yılmaz'a hediye etti.

**DİYANET İŞLERİ BAŞKANLIĞI ve
TÜRKİYE DİYANET VAKFINDAN**

KURBAN KAMPANYASI

"...Rabbın için namaz kıl, kurban kes..." (Kevser 2)

Geçen yıllarda olduğu gibi bu yıl da yurtiçinde ve yurtdışında kurbanlarını vekalet yoluyla kestirmek isteyen vatandaşlarımıza yardımcı olmak üzere, Diyanet İşleri Başkanlığı organizesinde Türkiye Diyanet Vakfı aracılığı ile **"KURBAN KAMPANYASI"** düzenlenmiştir.

Bilindiği gibi kurban; Yüce Allah'ın rahmetine yaklaşmak için ibadet niyetiyle kesilen özel bir hayvandır. Hemen hemen bütün semavî dinlerde kurban kesmek, insanı Allah'a yaklaştıran ve ulaştıran bir ibadet sayılmıştır.

Kurban kesmek dinî açıdan olduğu kadar, içtimai ve iktisadi bakımdan da büyük önem arz etmektedir. Kesilen kurbanın etlerinin fakir ve yardıma muhtaçlara dağıtılması, toplumda sosyal dengenin oluşmasında büyük bir rol oynarken, insanda paylaşma duygusunu da geliştirmektedir.

Tüm İslâm ülkelerinde olduğu gibi ülkemizde de her yıl binlerce kurban kesilmekte ve bu kutsal görevi ifa etmenin mutluluğu yaşanmaktadır. Zamanları ve kurban kesecek yeri olmayan ya da keseceği kurbanın tamamını ihtiyaç sahiplerine ulaştırmak isteyen Vatandaşlarımız için Diyanet İşleri Başkanlığı organizesinde Vakfımız aracılığıyla 1993 yılından itibaren yurtiçinde ve yurtdışında vatandaşlarımızdan kurbanlarını vekalet yoluyla kestirmek isteyenlere yardımcı olmak amacıyla **"Kurban Kampanyası"** düzenlenmektedir. Bu kampanyaya

1993, 1994, 1995 ve 1996 yıllarında vatandaşlarımız tarafından yoğun bir ilgi gösterilmiştir.

Kampanya neticesinde, yurtiçinde kesilen kurbanların etlerinin bir kısmı, Kur'an kursu ve öğrenci yurtlarındaki öğrenciler ile fakir ve yardıma muhtaç vatandaşlarımıza, bir kısmı da mahallerinde kurban kestirmesi mümkün olmayan, çok zor şartlar altında yaşam mücadelesi veren mazlum müslüman soydaş ve dindışlarımızın yaşadığı, Bosna-Hersek, Karabağ, Moğolistan ve Nahçıvan gibi yerlere gönderilmiştir. Burada yaşayan bölgenin mazlum insanları bu uygulamadan duydukları memnuniyeti zaman zaman çeşitli vesilelerle dile getirmişlerdir.

Bugüne kadar **"Kurban Kampanyası"**na toplam 17.546 kişi iştirak etmiştir. Kampanya neticesinde kurbanların 1500'ü Azerbaycan'da, 750'si Kırım'da, 200'ü Kazakistan'da, 200'ü Türkmenistan'da, 315'i Kırgızistan'da 300'ü Nahçıvan'da, 200'ü Özbekistan'da ve 119'u Moğolistan'da olmak üzere toplam 3584 adedi yurtdışında kesilerek ihtiyaç sahiplerine dağıtılmış, yurtiçinde kesilen kurbanlar da hem yurtiçinde fakir ve muhtaç vatandaşlarımıza dağıtılırken, sair azalarından elde edilen gelir, Türk cumhuriyetlerine ilaç olarak, giyecek olarak, gıda olarak, fakir ve muhtaçlara aynı yardım olarak, eğitim hizmetlerine katkı olarak harcanmıştır. Bu vesileyle kampanyaya katılan vatandaşlarımız hem dinî bir vecibe olan kurbanlarını kes-

mişler, hem de zor şartlarda yaşam mücadelesi veren dindış ve soydaşlarımıza yardım etmenin, onların yaralarını sarmanın, her günü acı ve sıkıntı içinde geçen bu insanları sevindirmenin mutluluğunu yaşamışlardır.

Bu kampanyaya iştirak eden vatandaşlarımızın kurbanlarından elde edilen gelir, Azerbaycan, Dağıstan, Kırgızistan, Türkmenistan ve Afganistan'da Türkiye Diyanet Vakfı tarafından yaptırılan İlahiyat Fakülteleri binalarına tuğla, öğrencilerine kitap olmuştur. Bu vesileyle, bu eğitim kurumları hizmet verdikçe, kampanyaya katılan vatandaşlarımızın sevap defterine de hayırlar yazılacaktır. Bu hem dünyada, hem de ahirette büyük bir mutluluktur.

Daha önceki uygulamalara vatandaşlarımız tarafından gösterilen yoğun ilgi ve güven dikkate alınarak Diyanet İşleri Başkanlığı organizesinde Vakfımız aracılığıyla bu yıl da kurbanlarını vekalet yoluyla kestirmek isteyen vatandaşlarımız için yine bir kampanya başlatılmıştır. Bu kampanya neticesinde kesilecek kurbanlar daha önceki uygulamalarda olduğu gibi yine yurtiçi ve yurtdışındaki ihtiyaç sahiplerine dağıtılacaktır.

Kurbanlarını vekalet yoluyla kestirmek isteyen vatandaşlarımız kurban bedeli olan (Satınalma, nakliye, kesim ve diğer masraflar dahil) 16.000.000. TL. yi en geç 11 Nisan 1997 Cuma günü mesai bitimine kadar, belge karşılığında il ve ilçe müftülükleri bünyesindeki Türkiye Diyanet Vakfı şubelerine yatırmaları gerekmektedir.

Yurtdışından kampanyaya katılmak isteyen vatandaşlarımız da 11 Nisan 1997 Cuma günü mesai bitimine kadar Din Hizmetleri Müşavirlik ve Ateşeliklerine kurban bedeli olan 200 DM. veya karşılığı döviz yatırmaları gerekmektedir.

3 Mart 1924 Diyanet İşleri Başkanlığımızın kuruluş tarihidir. Kuruluşunun 73 yıldönümünde bu kuruluşumuzun kuruluş amacı ve yapısını siz okuyucularımıza tanıtacağız.

Millî Mücadele ile istiklâlin yeniden kazanılmasından sonra kurulan Türkiye Cumhuriyeti Devleti siyasi ve idarî alanda laikliği benimsemiş olmakla birlikte, idarî bakımdan dinî devlete bağlı tutmuş ve bir kamu hizmeti olarak teşkilatlandırmıştır. Şer'îye ve Evkâf vekâletini kaldıran 3 Mart 1924 tarih ve 429 sayılı Kanun ile İslâm Dinî'nin itikat ve ibadete dair bütün ihkâm ve işlerinin tedviri ve dinî müesseselerin idaresi için bir Diyanet İşleri Başkanlığı kurulmuş ve Başbakanlığa bağlı kalacağı belirtilmiştir.

Diyanet İşleri Başkanlığı, "İslâm Dinî'nin inançları, ibadet ve ahlâk esasları ile ilgili işleri yürütmek, din konusunda toplumu aydınlatmak ve ibadet yerlerini yönetmek" amacıyla ilk defa 3 Mart 1924 tarihinde 429 sayılı kanunla Başbakanlığa bağlı bir teşkilat olarak kurulmuştur.

Diyanet İşleri Başkanlığı bütün il ve ilçelerde müftülük olarak ve yurt dışında soydaşlarımız ve vatandaşlarımızın bulunduğu ülkelerde -Amerika'dan Avustralya'ya kadar- din hizmetleri müşavirliği ve atâsılığı olarak teşkilatlanmış bulunmaktadır.

Diyanet İşleri Başkanlığı bugün, Devletin sağladığı kadro ve bütçe imkânlarıyla ve resmî din görevlileri eliyle en ücra köye kadar bütün vatandaşlarımıza yaygın bir din hizmeti götürmektedir. Diyanet İşleri Başkanlığı, Anayasa'da belirtilen ilkeler doğrultusunda, milletçe dayanışmayı ve bütünleşmeyi amaç edinerek ve her türlü siyasi görüş ve düşüncenin üstünde kalarak, dinimizin birlik, beraberlik, fedakârlık, yardımlaşma gibi yüce prensiplerini halkımıza benimsetmek; İslâmın güzel ahlâk sistemi içinde vatandaşlarımızın mutlu olmalarını, dinî ve millî sorumluluk duygusu içinde çalışmalarını, insanî ve manevî değerlere ve millî ülkülere

bağlılıklarını sağlamak için 60 milyon civarındaki vatandaşımıza etkin ve yaygın bir hizmet sunmakta ve bunda başarılı da olmaktadır.

Diyanet İşleri Başkanlığı kurulduğu tarihten buyana, yüce milletimize hizmet etmiş, devamlı birlik ve beraberliğimizin sağlanmasında önemli görevler üstlenmiş, her türlü hizbin, görüşün, tarikatın, mezhebin ve politikanın üstünde kalmış ve tarafsızlığını korumuştur.

Diyanet İşleri Başkanlığı, danışma ve karar organları olarak Din İşleri Yüksek Kurulu Başkanlığı, Musahafı İnceleme Kurulu Başkanlığı, danışma ve denetim birimleri olarak, Teftiş Kurulu Başkanlığı, Hukuk Müşavirliği, Araş-

tırma Planlama ve Koordinasyon Dairesi Başkanlığı, ana hizmet birimleri olarak; Din Hizmetleri Dairesi Başkanlığı, Din Eğitimi Dairesi Başkanlığı, Dini Yayınlar Dairesi Başkanlığı, Hac Dairesi Başkanlığı; Dış İlişkiler Dairesi Başkanlığı, yardımcı birimler olarak da; Protokol, Basın ve Halkla İlişkiler Müdürlüğü, Personel Dairesi Başkanlığı, İdari ve Mali İşler Dairesi Başkanlığı, Savunma Uzmanlığı ve ayrıca başkanlığa bağlı Döner Serma-

ye İşletme Müdürlüğü'nden oluşmaktadır.

Merkez Teşkilatı

Din İşleri Yüksek Kurulu Başkanlığı :

Başkanlığın en yüksek karar ve danışma organıdır. Başkanlığın ana hizmet politikasını tespit eder. Dinî soruları cevaplandırır. Dinî konularda inceleme ve araştırmalar yapar. Başkanlıkça bastırılacak eserlerin basımına karar verir.

Mushafları İnceleme Kurulu Başkanlığı :

Başkanlık veya çeşitli kişi ve kuruluşlarca bastırılacak olan Mushafları inceleyerek hatasız basılmasını sağlar. Konu ile ilgili ilmi incelemeler yapar.

Teftiş Kurulu Başkanlığı :

Diyanet İşleri Başkanlığı teşkilatının hizmet ve faaliyetleriyle ilgili her türlü denetleme, inceleme ve soruşturma işlerini yürütür.

Hukuk Müşavirliği :

Hukukî konuları inceler ve görüş bildirir. İdari davalarda Başkanlığı temsil eder.

Araştırma Planlama ve

Koordinasyon Dairesi Başkanlığı :

Başkanlığın ana hizmet politikasının ve planlarının hazırlanmasını sağlar. Başkanlığın bütçe teklifini, yıllık çalışma programını hazırlar ve uygulamasını takip eder. Yönetim, denetim, eğitim, personel, malzeme, haberleşme vb. idari konularda uygulanan tekniklerin ve sistemlerin geliştirilmesi için inceleme ve araştırmalar yapar. Başkanlıkla ilgili bütün istatistiki bilgileri derler ve değerlendirir. Birimlerarası koordinasyonu sağlar.

Din Hizmetleri Dairesi Başkanlığı :

Toplumu din konusunda aydınlatmakla ilgili hizmetleri yürütür. Namaz vakitlerinin, dinî gün-

lerin, kameri aybaşlarının doğru olarak tesbitini sağlar. Bu konuda ilgili kurum ve kuruluşlarla işbirliği yapar.

Din Eğitimi Dairesi Başkanlığı :

Her kademedeki Başkanlık personelinin mesleki formasyonunu geliştirme ve hizmet verimini artırma amacıyla yıllık hizmet öncesi hizmetçi eğitim planını hazırlar ve uygulanmasını sağlar. Kur'an kurslarının ve eğitim merkezlerinin açılış, eğitim-öğretim ve yönetimi ile ilgili işlerini yürütür ve din eğitimi programlarını geliştirir.

Hac Dairesi Başkanlığı :

Hac ve umre ibadetlerini yerine getirmek isteyen vatandaşların bu yolculuklarıyla ilgili her türlü iş ve işlemlerini yurtiçinde ve yurtdışında planlar ve yürütür. Bu konuda ilgili kurum ve kuruluşlarla işbirliği yapar.

Dinî Yayınlar Dairesi Başkanlığı :

Sesli, görüntülü ve yazılı yayın yapmak suretiyle toplumu din konusunda aydınlatır. Dinle ilgili yayınları derler ve Başkanlığın kütüphane işle-

rini yürütür.

Dış İlişkiler Dairesi Başkanlığı:

Yurtdışındaki vatandaşlarımıza din hizmeti götürür ve bu hizmetlerle ilgili işleri yürütür. yurtdışına gönderilecek personelin eğitimi için kurslar ve seminerler tertipler. Yurtdışından, Başkanlık hizmetleriyle ilgili konularda temas ve incelemelerde bulunmak üzere gelen kişi, heyet ve gruplara rehberlik eder.

Personel Dairesi Başkanlığı :

Başkanlığın insangücü planlaması ve personel politikasıyla ilgili çalışmalarını yapar. Başkanlık personelinin atama, özlük, disiplin, sicil, emeklilik ve benzeri işlemlerini yürütür.

İdari ve Mali İşler Dairesi Başkanlığı :

Başkanlık için gerekli olan araç, gereç ve donatım malzemesini sağlar; temizlik, aydınlatma, ısıtma, yatırım, bakım, onarım ve taşıma hizmetleriyle, Başkanlığın genel evrak ve arşiv işlerini ve mali işlemlerini yürütür.

Döner Sermaye İşletme Müdürlüğü :

Başkanlıkça basımına karar verilen eserlerin basım, yayım, satış, tanıtma, sevk ve dağıtımını sağlar.

Bilgi İşlem Merkezi

Müdürlüğü :

Başkanlığın personeli, hizmet ve faaliyetleri ile ilgili bilgilerin bilgisayara yüklenmesini, iş ve işlemlerin süratli ve sıhhatli bir şekilde yürütülmesini sağlar.

Protokol, Basın ve Halkla

İlişkiler Müdürlüğü :

Başkanlık Makamının protokol işlerini, basın ve halkla ilişkilerini yürütür.

Savunma Uzmanlığı :

Başkanlığın savunma ve sivil savunma hizmetlerini yürütür.

22. YILINDA TÜRKİYE DİYANET VAKFI

Türkiye Diyanet Vakfı; toplumun din konusunda aydınlatılmasında, dinî hayatın düzenlenmesinde lüzumlu bütün mekanizmaları Diyanet İşleri Başkanlığı'nın emrine sunabilmek, Başkanlığın mevcut fonksiyonlarını daha da geliştirmek, Türkiye'deki dinî hayatın vahdetini sağlayan çatıyı daha sağlam temeller üzerine oturtmak amacıyla kurulmuştur.

Diyanet İşleri Başkanlığı'nı Destekleme Hizmetleri

Türkiye Diyanet Vakfı, Diyanet İşleri Başkanlığı hizmetlerini destekleme yönünde büyük imkanlar gerçekleştirmiştir. Bu cümleden olarak; Diyanet İşleri Başkanlığı hizmet binalarının sağlanmasında, araç ve gereçlerinin temini ve modernizasyonunda, hizmetiçi eğitim merkezleri inşasında ve bu eğitim merkezlerinin bakım-onarımı ile işletme giderlerine büyük katkıları olmuştur. Ve olmaktadır. Ayrıca yine il, ilçe ve köylerde hizmete sunulan camilerin büyük bölümü de Türkiye Diyanet Vakfı tarafından inşa edilmektedir.

Diyanet İşleri Başkanlığı'nca açılan ve idare edilen Kur'an kurslarının inşa edilmesi, donatılması ve işletilmesi için büyük ölçüde vakfımızca maddi katkı sağlanmaktadır. Din hizmetlerinin planlanıp yürütüldüğü müftülüklerin müstakil hizmet binalarına kavuşturulması da Türkiye Diyanet Vakfı'nın önem verdiği hizmetler

arasında yer almaktadır. Bu müftülüklerin büro ihtiyaçlarının giderilmesi ve hizmet araçlarının temininde de büyük maddi katkı sağlanmaktadır.

Eğitim ve Kültür Hizmetleri

Milletimizin geleceğinin teminatı olan gençlerimizin eğitim hizmetlerine katkıda bulunmaya özel bir önem veren Türkiye Diyanet Vakfı; Konya, Kastamonu, Ankara, Bursa ve Kayseri'de birer yükseköğrenim öğrenci yurdu inşa ederek hizmete açmıştır. Ayrıca halen, taşrada Vakfın il ve ilçe şubeleri tarafından, 14.221 öğrenci kapasiteli 171 adet orta öğrenim öğrenci yurdu işletilmekte olup, buralarda barınan öğrencilerin fakir

ve muhtaç olanları ücretsiz olarak, diğerleri de çok sembolik ücretlerle barındırılmaktadır. Bunun yanında bugüne kadar da sayıları 25.000'e ulaşan öğrenciye de burs imkanı sağlanmıştır. Buna ilaveten de Türk cumhuriyetleri ve Balkanlardan gelen çok sayıda öğrenciye de burs verilmektedir. Bunların dışında bu ülkelerden Vakıf kanalıyla getirilen ve Kur'an kurslarıyla İmam-Hatip Liselerinde okutulan yüzlerce öğrencinin iâşe, ibate ve sağlık hizmetleriyle ilgili bütün giderleri de Vakıfca karşılanmaktadır.

Yine Vakfın eğitim faaliyetleri cümlesinden olmak üzere İzmir Bornova'da bir kolleje açılmıştır. Bu sahadaki çalışmaların daha da

yoğunlaştırılması amacıyla "Vakıf Özel Eğitim ve Öğretim Tesisleri Ticaret ve Sanayi Anonim Şirketi" adında bir şirketi faaliyete geçirilmiştir. Bununla eğitim dünyamıza kaliteli özel eğitim müesseselerinin kazandırılması amaçlanmıştır.

Kültürel faaliyetlerde de büyük gayret gösteren Türkiye Diyanet Vakfı; ilk defa büyük bir cesaretle, te'lif bir İslam Ansiklopedisi'nin yayını başlatmıştır. İslam Ansiklopedisi; Türk-İslam kültür ve medeniyetinin, İslam dünyasında te'lif olarak neşredilen ilk eserdir. İslam Ansiklopedisi şu an 14. cilde ulaşmıştır. Tesbit edilen 24 bin madde tamamlanincaya kadar 35 cilde ulaşması tahmin edilmektedir. İslam Ansiklopedisi'ni de çıkaran Türkiye Diyanet Vakfı İslam Araştırmaları Merkezi tarafından bugüne kadar yurtiçinde ve yurtdışında toplam 20 araştırmacı yetiştirilmiştir. Halen 7'si ABD, 2'si İngiltere, 1'i Pakistan'da olmak üzere yurtdışında 10, yurtiçinde ise 9 araştırmacı adayı eğitimini sürdürmektedir.

Türkiye Diyanet Vakfı tarafından ticari anlayış yönüne bakılmaksızın dinî, ilmî, kültürel ve sosyal konularda ihtiyaç duyulan basılı sesli ve görüntülü yayın halkımızın istifadesine sunulmuştur. Bu cümleden yurt genelinde 15 yayınevimiz hizmet vermektedir.

Vakfın en önemli kültür hizmetlerinden biri de 1989 yılından beri bir hafta süre ile kutlanan Kutlu Doğum Haftası'dır. Hz.Peygamberin doğum yıldönümü için tertib edilen bu hafta münasebetiyle her yıl ülke genelinde ve yurt dışında çeşitli konferans, panel, sempozyum, yarışmalar ve çeşitli etkinlikler düzenlenmektedir.

Kutlu Doğum Haftası; bir kültür faaliyeti olarak, yurt dışında çok yaygın bir şekilde ve halkımızın çok yoğun katılımı ile kutlanan ve artık geleneksel nitelik kazanmış,

yediden yetmişe bütün milletimize mâl olmuş, çeşitli yarışmalar ve ödülleriyle, "Gül Günü" kampanyaları ile adeta bir bayram hüviyeti kazanmıştır.

Din kültürümüz ile ilgili konular ile edebi ve ilmi sahalarda açılan yarışmalar ve konulan ödülleri de Kutlu Doğum Haftası artık, ülke genelinde ilk ve orta dereceli bütün okul öğrencileri ile ilim ve edebiyat dünyamızın seçkin mensupları tarafından merakla beklenir, ilgiyle izlenir bir hale gelmiştir.

Yurtiçinde ve yurtdışında, dini, milli, sosyal, kültürel, eğitim ve bir çok alanda geniş bir perspektife yayılan çalışmaların devam ettirilebilmesi ve günün şartlarına uygun hizmet verebilmesi için Vakıf mevcut teşkilatlarına ilaveten, bağımsız olarak faaliyet gösteren çeşitli kültür, hizmet ve üretim birimleri kurmuştur.

Sosyal Yardım Hizmetleri

Bunların yanında Türkiye Diyanet Vakfı'ndan yardım alan fakir ve muhtaç vatandaşlarımızın sayısı 60.000'e yaklaşmaktadır. Bu rakama şubelerce yapılan yardımlar dahil değildir.

Tedavi imkânı bulunmayan çok sayıda vatandaşımıza da sağlık ve tedavi yardımı yapılmıştır. Her yıl fakir ve muhtaç vatandaşlarımıza yakacak, gıda ve giyecek yardımları yapılmaktadır. Ayrıca, Dinar depreminden sonra, doğal afetlerde halkımızın yardımına koşmak, olmamasını yürekten dilediğimiz felaketlerin vukuunda halkımızın yanında olabilmek maksadıyla Vakıfca şimdilik beş ambulans ile bir "Acil Yardım" filosu ve ekibi de oluşturulmuştur.

Yurtdışına Yönelik Hizmetler

Diyanet İşleri Başkanlığı'nın yurtiçi hizmetlerinde karşılaştığı maddî güçlüklerin aşılması yönün-

de kuruluşundan itibaren ciddî çalışmalar başlatan Türkiye Diyanet Vakfı, bu yöndeki hizmet ve faaliyetlerini, kısa zamanda, işçi kardeşlerimizin yoğunlukta bulunduğu Avrupa Ülkelerine de yaymış, bu ülkelerde kardeş kuruluşlar teşekkül ettirilerek, vatandaşlarımızın dinî, sosyal ve kültürel ihtiyaçlarının karşılanmasına çalışılmıştır.

Doğu Bloğunun çökmesi ve Sovyetler Birliği'nin dağılmasıyla birlikte, ülkemiz ve devletimiz çok ağır bir tarihi sorumluluk ve görevle karşı karşıya gelmiştir. Türkiye Diyanet Vakfı bu tarihi görevin ilk farkına varan sivil kuruluşların başında geldiği gibi, onun gereklerini yerine getirme hususunda da rakipsiz bir hizmet kuruluşu olmuştur. Bugün rahatlıkla söyleyebiliriz ki, dünyanın neresinde bir Müslüman-Türk topluluk yaşıyorsa ve nerede bizden yardım uman bir mazlum halk varsa, Türkiye Diyanet Vakfı'nın eli, gözü, kulağı mutlaka oralandadır.

Bu cümleden olarak; Vakıf tarafından Türk cumhuriyetlerinde 28 caminin inşasına başlanmış olup, bunlardan 13 adedi ibadete açılmış, diğerlerinin inşaatları da belli bir noktaya getirilmiştir. Yine Türkmenistan, Kırgızistan, Azerbaycan, Dağıstan ve Afganistan'da birer ilahiyat fakültesi açılmıştır. Bu fakültelerin öğrencileri, hazırlık ve birinci sınıflarını ülkemizde okumakta olup, masrafları da yine Türkiye Diyanet Vakfı tarafından karşılanmaktadır. Ayrıca yine Vakıfca; Türkmenistan'da bir adet ilahiyat lisesi, Azerbaycan 'da 4 adet ilahiyat temayüllü lise ve Bakü Türk Lisesi, Nahçıvan'da bir adet ilahiyat temayüllü lise ile Romanya Mecidiye'de Kemal Atatürk İlahiyat ve Pedagoji Lisesi açılmıştır.

* DİNİ NASIL ANLAMALI?

Doç.Dr. Recep KILIÇ

"Dini Nasıl Anlamalı" sorusunun cevabı, bizzat dinden hareketle yani dinin kendi verilerinden yola çıkarak bulunmaya çalışılacaktır. "Din" kavramıyla, genelde vahye dayalı dinlerin tamamı; özelde ise İslâm kasdedilmektedir. "Anlamak" kavramıyla da, bir bilgi edinme işlemine işaret edilmektedir. Böylece bu yazıda birbirleriyle iç içe olan iki konunun sorgulanması hedeflenmiştir. Birincisi, din hakkındaki bilginin nasıl elde edilmesi gerektiği hususu; ikincisi de, elde edilen bu bilginin karakteri (epistemolojik değeri) meselesidir.

Dinin herhangi bir tanımını yapmaya girişmeksizin din-insan ilişkisinde şunlar söylenebilir: Din, insan içindir. İnsanın ahlâkileşmesi, bir başka deyişle insanileşmesi içindir. "Allah ölümü ve hayatı, hanginizin daha güzel eylemde bulunacağını imtihan etmek için yarattı" (Mülk, 2) âyeti, dinin gayesinin insanı ahlâkî olgunluğa ulaştırmak, onu insan-ı kâmil (olgun insan) haline getirmek olduğunu gösterir. Gayesi ahlâkî olmakla beraber din, ahlâk ile aynı şey demek değildir. Çünkü "ahlâk"da merkez insandır. Ahlâkî teoriyi kuran insan olduğu gibi, ahlâkî eylemi gerçekleştiren de insandır. Fakat dinî ibadetleri gerçekleştiren insan olsa bile, dini koyan insan değil Allah'tır. Bu itibarla gayesinin ahlâkî olduğu söylenirken, din ile ahlâkî bir teori arasında her hangi bir özdeşlik ilişkisi düşünülmeyeceğinin belirtilmesinde fayda vardır. Bu sebepten, "dinin gayesi ahlâkîdir" yerine "gayelerinden birisi ahlâkîdir" demek, belki de daha tutarlıdır.

Burada vurgulamak istediğim husus şudur: Din Allah merkezlidir,

ama insan içindir; insan, din için değildir. Din ile insan arasındaki ilişkiyi, teorisi önceden kurulan felsefî bir sistemin uygulamaya geçirilmesi uğruna, insanların araç olarak kullanılması anlamında, felsefî sistem ile insan arasındaki ilişkiye benzetmemek gerekir. Bu ilişkide adı geçen felsefî sistem, gaye; insan ise, vasıtaadır. Yani insan, sistem içindir. Gerekirse insan, sistem uğruna feda edilebilir. İşte "din insan içindir" derken, insanın vasıta olmayıp, yeryüzünde Allah'ın halifesi olabilecek bir donanıma kavuşması anlamında, gaye olduğunu ifade etmek istiyorum. "Sizin için din olarak İslâm'ı seçtim (İslâm'a razı oldum)" (Mâide, 3) âyeti, Allah'ın insanı din için değil, dini insan için koyduğunu göstermesi bakımından önemlidir.

Müslüman düşünürler, dinin iki önemli özelliğine dikkat çekmişlerdir. Bunlardan birincisi, akıl sahibi insanı dinin bizzat iyi olan eylemlere sevk etmesi; ikincisi ise, dinin Allah tarafından konulmuş olmasıdır. Allah tarafından konulmuş olması, dini bütün beşerî disiplinlerden ayıran bir husustur. Çünkü beşerî disiplinlerin tamamı, var olanların ancak bir yönüyle meşguldür. Bu, onların kaynağı ile ilgili olan bir durumdur. Var olanı bütünlük içinde kavrayan dindir. Beşerî disiplinlerdeki tek boyutluluk, meselâ, ilim ve sanatta son derece açıktır. İlimde akıl hâkimken, sanatta duygu ön plâdadır. Oysa din, insanın hem akıl, hem duygu, hem de sezgi yönüne hitab eder. Onu bütün boyutlarıyla bir bütünlük içinde kavrar ve şahsiyetine şekil verir. Bu şekillendirme vahiy ile, yani Kur'an-ı Kerim ile olur. Vahiy, insa-

nın din ile ilgili bilgilerinin ilk kaynağı olması hasebiyle, insan için sabit ve değişmez bir ölçüttür.

Dinde insanın mutlak varlık ile kurabildiği her türlü ilişkiyi tanzim eden de yine "vahiy"dir: Zira insanın aşkın (müteâl) varlık olan Cenab-ı Hak ile kurduğu ilişki, ancak vahyin ölçülerinde olduğu takdirde, dinî bir anlam ifade eder. Dolayısıyla vahiy, insanın doğrudan doğruya Allah ile bir iletişim kurmasını sağlar. İnsanın vahiy dışında Allah ile kurabileceği düşünülen ilişkinin türü ne olursa olsun, vahiy ölçülerinin dışında kaldığı müddetçe, dinî bakımdan bu ilişkinin, mistik bir tecrübe olmaktan başka bir kıymeti yoktur. Çünkü vahiy dışında gerçekleştirilen bu mistik tecrübe, her türlü ölçütten mahrumdur. İfade edilmesi de, imkânsız deneye kadar zordur. Zaten dinden vahiy kaldırılırsa, din adına geriye, yaşanan ferdi tecrübeler ile bir takım efsane ve menkıbeden başka bir şey kalmaz.

Demek ki dinin "dindar"ın şahsiyetini şekillendirmesi sürecinde, vahyin merkezi bir fonksiyonu vardır. Vahyin bu merkezi fonksiyonu icra edebilmesi ise, anlaşılmasına bağlıdır. Lâıkiyla anlaşılmadığı takdirde, insan üzerinde vahyin olumlu veya olumsuz bir tesir bırakmasını beklemek mümkün olmaz. Vahiy-insan ilişkisinde, vahyin anlaşılması bahsi, bu sebepten, başlı başına ele alınması gereken bir konudur.

Vahyin menşei Allah'tır. Allah, bütün mükemmel sıfatları kendinde toplayan ve vâcib'ül-vücûd olandır. Yani, varlığı zorunlu olandır; Aşkın ve Mutlaktır. Mutlak olan "Zât"ın vahiy de mutlaktır. Yani "kelâmullah" olan Kur'an'daki bilgiler, beşerî bilgilerden farklı olarak, mutlak karakterdedir. Kaynak itibarıyla, Kur'an'daki bilgilerle, yani Kur'an âyetleriyle, ta-
biattaki âyetlerin farkı yoktur. Çünkü

her ikisini de koyan Allah'tır. "Sema-vâtın ve yeryüzünün yaratılışında, gece ile gündüzün ardarda gelişinde akıl sahipleri için âyetler vardır" (Âl-i İmran, 190) âyet-i kerimesi üzerinde, bu bakış açısıyla da düşünmek gerekir. Burada bir taraftan gökyüzü ile yeryüzüne, diğer taraftan da gece ile gündüze çekilen dikkat, hem mekân ile ilgili varlık âleminde, hem de bu âlemde zamanla meydana gelen değişiklikler üzerinde düşünmemizi gerekli kılar. Âyet-i kerime, varlık âlemindeki, başka deyişle tabiattaki âyetlerin varlığına dikkat çeker. Ayrıca tabiattaki âyetlerin, akıl sahiplerine hitâb ettiğini vurgular.

Tabiattaki âyetlere bilim dilinde "tabiat kanunları" denilir. Bu tabiat kanunlarını koyan Allah'tır. Allah'ın tabiata koyduğu kanunları kavrayacak olan da, akıl sahibi insandır. İşte, nasıl tabiattaki âyetlerde, tabiat kanunlarında değişiklik olmazsa, Kur'anî âyetler de aynı şekilde değişmeden sabit kalır. Bunu ifade etmek için, Kur'an'daki bilgilerin beşerî bilgiden farkını ortaya koymak için, Kur'anî bilgileri "mutlak" terimiyle ifade ederiz. Ancak, bu mutlak karakterdeki bilgileri anlamak durumunda olan insanın anlama kapasitesi sınırlıdır. İnsanın bu sınırlı anlama kapasitesi yüzündendir ki, ilk asırdan beri Kur'an'ın anlaşılması uğrunda yürütülen beşerî faaliyet, hiç bir zaman durmamıştır. Daha doğru bir ifadeyle bu faaliyet durmamalıdır.

Bu bakış açısıyla tabiî ve beşerî ilimler ile Kur'an etrafından oluşmuş dinî ilimler arasında mukayese yapmak mümkündür. Tabiî ve beşerî ilimlerin hepsi, âlem ve insandaki âyetlerin anlaşılması teşebbüsünün ürünüdür. Bu teşebbüsün muayyen bir zaman diliminde durması, adı geçen ilimlerin gelişmesinin de durması demektir. Aynı şey, Kur'an etrafında oluşmuş dinî ilimler için de geçer-

lidir. Çünkü Kur'an'ı anlama faaliyetinin belirli bir zamandan itibaren durdurulması, dinî ilimlerin gelişmesinin zikredilen zamandan itibaren donuklaşması demektir, ki bu durum uygulamada gerçekleşmiştir. Tarihen, Kur'an'ı anlama faaliyetinin durgunlaştığı dönemler, İslâm tefekkür hayatının da durgun olduğu dönemlerdir. Türkiye de dahil İslâm dünyası, maalesef çok uzun bir süredir bu durgunluğu yaşamaya devam etmektedir. Bu sebepten müslüman aydın, gündemini tayin edememekte, problem alanını belirleyememekte ve "sözde" (pseudo) problemlerle uğraşmaktadır. Kısaca, fikriyatının merkezinde Kur'an olmayan müslümanın gündemini, hep başkaları tayin etmektedir.

Genelde İslâm dünyasında, özelde ise Türkiye'de yaşanmakta olan İslâmî tefekkür hayatındaki durgunluğun arkasındaki esas faktör, Kur'an'ın anlaşılması bahsinde takınılan olumsuz tavırda aranmalıdır. Bundan dolayı önce, Kur'an karşısında takınılan ve olumsuz olarak nitelediğim tavrı belirginleştirmem gerekir.

Olumsuz diye nitelediğim bu tavırda Kur'an, kişinin sosyal hayatına inemeyecek kadar yücelerdir. İnanan aydınımız, Baulî'nin gerçekleştirdiği ilmi keşiflerden istifade ederek, Kur'an'a olan imanını hergün yeniden tazelemekle meşguldür. Kur'an'ın müsbet ilimlerle tezat teşkil etmediğini büyük bir haz duyarak takip etmeye çalışmaktadır. Gündelik işleriyle uğraşan insanımız için ise Kur'an, bilhassa kandil gecelerini değerlendirmek, âhirete intikal eden akrabaların ruhlarına bağışlanmak ve en önemlisi de sevap kazanmak düşüncesiyle okunan, mübarek bir kitaptır. Takınılan bu tavırda Kur'an-ı Kerim, adeta bir "sevap bankası" gibi düşünülmektedir. Çünkü Kur'an'ı okuyanın, okuduğunu anlama ve onunla bilgilene gibi bir endişesi

yoktur.

Tabiî, Kur'an karşısında takınılan bu tavır, yeni bir durum değildir. Çünkü bu;

*"Lafzı muhkem yalnız, anlaşılan, Kur'an'ın,
Çünkü kaydında değil, hiçbirimiz mânânın,"*

(Safahat, 1974, 169)

misralarıyla Akif'in 80 sene önce tesbit ettiği bir tavidir. Bu tavırda Kur'an, epistemolojik anlamda bir bilgi kaynağı olma özelliğini kaybetmekte; sadece aksiyolojik, antik ve mitik bir değer ifade eder hale gelmektedir. Yani müslüman; Kur'an'a, Allah'ın kelâmı olduğu için bir değer vermekte, onu özel bir yerde muhafaza etmekte, ezberlemekte ve okumaktadır. Ama bütün bu olumlu hususların yanında, Kur'an'ın insanı bilgilendirmek için gönderildiği gerçeğini gözardı etmektedir. Demek ki Kur'an'ın insan için aslı fonksiyonu, epistemolojik bir bilgi kaynağı olmasında yatmaktadır. Bu durumun açıklığa kavuşabilmesi için, bazı Kur'an âyetlerine bakmak yeterlidir.

Âyet-i Kerîmelerde Kur'an, her şeyden önce, "rehberdir" (Bakara, 2); "müjdeleyicidir" (Bakara, 97); "doğruyu yanlıştan ayırdedicidir" (Bakara, 185); "beyân edicidir" (Âl-i İmran, 138); "mü'minler için şifa ve rahmettir" (İsra, 82). Nihayet Kur'an, "insanlığı her türlü karanlıktan aydınlığa çıkarcak" (İbrahim, 1) bir kitaptır. Bütün bu özellikleriyle tarihte İslâm medeniyetinin ateşleyici gücü olmuş olan Kur'an-ı Kerim, bugün de aynı misyonu taşımaktadır. Ancak bütün bu fonksiyonlarını icra edebilmesi, insanın Kur'an'ı anlama gayretiyle beraber gündeme gelebilecektir. Çünkü İslâm medeniyetini geçmişte kuranlar, Kur'an'ı en iyi şekilde anlamış insanlardı. Bugün de yeni bir İslâm medeniyetinden bahsedebilmenin ön şartı, Kur'an'ı anlamış müslüman insanın yetişmesidir.

Demek ki Kur'an'ın kendisine inanan insana tesir etmesi, şahsiyetini şekillendirmesi, öncelikle inanan kişi tarafından anlaşılmasına bağlıdır. Bu durumda insanımız, Kur'an ile ilişkisini yeniden gözden geçirmek zorunda kalacaktır. Burada, Arapça konuşan, müslüman toplumların tefekkür hayatındaki donukluktan hareketle, Kur'an'ın manasından anlaşılmasının da, çok fazla bir şey değiştirmeyeceği düşünülebilir. Kur'an'ın anlaşılması ifadesiyle, onun "meâl"inin okunmasından fazla bir faaliyeti kasdettiğimi belirtmekte fayda vardır. Çünkü Kur'an adına sırf meâl okumakla yetinip kalmanın beraberinde getireceği başka sıkıntılar vardır.

Kur'an'ın anlaşılması, entellektüel ölçekte, son derece özel bir gayreti gerektirir. "*Sana bu mübarek kitabı, âyetlerini tedebbür etsinler, akıl sahipleri tezekkür etsinler diye indirdik*" (Sâd, 29) âyeti, Kur'an'ın anlaşılma gayretinin nasıl olmasına da açıklık getirir. Âyette "*tedebbür*" ve "*tezekkür*"ün bir arada, ard arda zikredilmesi, akıl sahiplerinin Kur'an âyetleri üzerinde derin bir düşünce faaliyetinde bulunma zorunluluğuna işaret eder. İşte Kur'an'ın tek tek her âyeti ve hatta her kavramı üzerinde "*tedebbür*" ve "*tezekkür*" seviyesinde, felsefi anlamda "*derin düşünce*" faaliyeti olmaksızın anlaşılabilmesi; fonksiyonlarını icra edebilmesi mümkün olmayacaktır. Böyle bir faaliyetin, İslâm düşünce tarihinin belirli bir döneminde gerçekleştirilmiş olması gerçeği, daha sonraki düşünürler tarafından örnek alınacağı, onları da aynı faaliyette bulunmaya teşvik edeceği yerde, bunun aksi vaki olmuştur.

İslâm tefekkür tarihinin ilk üç asrında Ebu Hanife, İmam Şafî, Eş'arî, Maturidî gibi daha pek çok düşünürün, Kur'an âyetleri üzerinde değişik boyutlardan gerçekleştirdikleri "*derin düşünce*" faaliyeti, içinde bulunduğu asrı hazırlayan dönemlerde yazık ki yanlış değerlendirilmiştir. Kur'an'ın anlaşılma teşebbüsünü; âyet-i kerimelerde ifade edildiği an-

lamda gerçekleştirdiklerini düşündüğüm ilk dönem düşünürlerinin, devirlerinin karmaşık problemlerine getirdikleri cevaplar, sonraki tarafından bir anlamda "*mutlak*", "*değişmez*" doğrular olarak kabul edilmiştir. Öncekilerin Kur'an'da aradıkları ve neticede Allah'a havale ettikleri "*mutlak doğruları*"; sonraki düşünürler, öncekilerin ulaştıkları sonuçlarda aramaya yönelmişlerdir. Bu tutum da, her devirde devam etmesi gereken Kur'an'ın anlaşılma faaliyetinin durmasına sebep olmuştur. Bu da nihai tahlilde, insanın sosyal hayatından Kur'an'ın soyutlanmasına yol açmıştır.

Görülüyor ki anlaşılma faaliyetinin durması, Kur'an'ın bir bilgi kaynağı olarak önemini kaybetmesine yol açmaktadır. Bu durum da, "*dinî olan*" ile "*gayr-i dinî*" olanın birbirinden ayırd edilme imkânını ortadan kaldırmakta ve dinî alana bir belirsizliğin hâkim olmasına sebep olmaktadır. Dinî alandaki bu belirsizlik ise dinin, dindar üzerinde olumlu bir tesir bırakmasına engel olmaktadır.

Sonuç itibarıyla şunları söyleyebiliriz: Din hakkındaki bilgilerimizin nihai kaynağı vahiydir, yani Kur'an-ı Kerim'dir. Kur'an'daki bilgi, beşerî bilgiden farklı olarak mutlak karakterdedir. Mutlak karakterde olması demek, doğru olması, zaman, mekân ve kültüre göre değişmemesi demektir. Ancak, mutlak olan "*Kur'an'daki bilgi*"dir. Bir de Kur'an'dan elde edilen bilgi vardır. İnsan bu bilgiyi Kur'an'dan, tamamen kendine has bilgi edinme formlarıyla edinir. Dinî bilgi denilince de, genellikle anlaşılabilir budur. Bu bilgi, beşerî olandır. Dolayısıyla mutlak olması düşünülemez. Çünkü dine ait beşerî olan bu bilgiyi edinen insan, belirli bir zaman, mekân ve kültür içinde yaşamaktadır. Görüldüğü gibi dinî bilgi de "*ilâhî*" olan ile "*beşerî*" olan iç içedir. İlâhî olan mutlak, beşerî olan görelidir. Dinî alandaki karışıklık, mutlak olan ile görelî olanın, yahut ilâhî olan ile beşerî olanın birbirlerine ka-

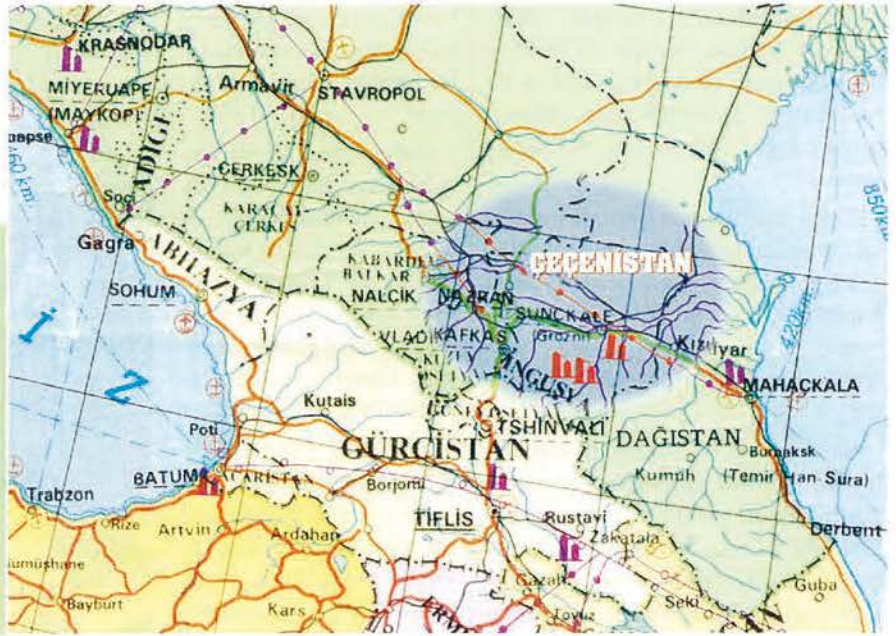
nıştınılmasından doğar.

Beşerî olan bilgi, her zaman sorgulanmaya açıktır. İlâhî yahut mutlak olan Kur'an'daki bilginin ise, her dönemde yeniden yorumlanmaya, yeniden anlaşılmaya ihtiyacı vardır. Kur'an'ın anlaşılabilirlik oranı, şüphesiz kişinin bilgi birikimine bağlı olarak artar veya eksilir. Ama akıl sahibi herkesin, Kur'an'da anlayacağı hususlar, alacağı dersler vardır. Kur'an'ı anlama konusunda, insanları bir takım sınıflara ayırmak; bir kısmı anlar, diğerleri anlayamaz gibi bir ayırma gitmek, onun hem gönderiliş gayesine, hem de üslûbuna ters düşmektedir. Burada belki, "*Kur'an'ın anlama*" gayretiyle "*Kur'an'dan dinî hüküm çıkarma*" faaliyeti arasında fark gördüğümüzü belirtmemiz gerekir. Bunların birincisi müslüman olmanın bir gereği iken; ikincisi, müslüman olmanın ötesinde bir uzmanlık işidir.

Kur'an'ı anlamaya yönelen zihnin, bir taraftan Hz. Peygamber'in hadislerine, diğer taraftan da Kur'an ve hadis etrafında oluşmuş bin dört yüz yıllık kültür birikimine müracaat etmesi gerekebilir. Hadis-i şeriflere müracaat etmesi gerekir; çünkü Hz. Peygamber, Kur'an'ı sadece tebliğ eden değil, ama aynı zamanda onu açıklayan, yorumlayan ve evrensel ilkelerini somut eylemler halinde hayata uygulayan ilk beşer olma özelliğine sahiptir. Kur'an'a yönelen zihnin kültür birikimine müracaat etme gerekliliği, bu birikimin nihai tahlilde Kur'an ve "*hadis*"i anlama, yorumlama ve açıklama teşebbüsünün sonunda oluşmuş olması gerçeğinde yatar. Böyle bir birikimi görmezden gelerek Kur'an'ı anlamaya yönelmekte, eskinin tekrarına düşme tehlikesi vardır. Ancak, dinî bilginin elde edilmesinde Kur'an'ın merkezî yeri yanında, hadis ve kültür birikimine müracaat meselesi, bizim şimdilik girmeyeceğimiz ve fakat müstakilen ele alınması gerekli olduğunu düşündüğümüz bir konudur.

Resmi adı	: Çeçenistan Cumhuriyeti
Yüzölçümü	: 16.000 km ²
Nüfusu	: 1.000.000.
Başkenti	: Grozniy (Caharkale olarak değiştirildi)
Önemli Şehirleri	: Gudemes, Malgobek, Argun
Dini	: İslâmiyet
Dili	: Çeçence

ÇEÇENİSTAN

COĞRAFİ DURUM

Çeçenistan, kuzey ve doğuda Dağıstan, batıda İnguş Cumhuriyeti ve kuzey Osetya, güneyde ise Gürcistan'la çevrilidir. Sınırları içinde 3 şehir ve 3 tane de şehir tipinde yerleşim merkezi vardır.

Kuzey Kafkasya'nın güneydoğu bölümünde bulunan Çeçenistan Cumhuriyeti, Kafkas sıradağlarının kuzey etekleriyle Terek Düzluğu'nun (Nogay Step) güney kesimini kaplamaktadır. Güney sınırlarında bulunan Tebulos-Mta Dağının yüksekliği 4494 metreye erişir. Bu dağ kil şistleriyle, porfir ve diyabaz intruzyonlarından oluşmuştur. Terek dağları ile Terek ırmağı üzerinde Tereküstü düzlüğü uzanır. Cumhuriyetin kuzey bölümü Terek düzlüğü içindedir.

Yeraltı madenleri bakımından Çeçenistan Cumhuriyeti oldukça zengindir. Petrol ve yeraltı gazlarına he-

men hemen her yerde rastlanır. Maden suyu kaynakları çoktur. Yapı gereçleri (kireç taşı, marn, alçı, kuvars kumu, kil) de boldur.

İklim bakımından Çeçenistan Cumhuriyeti büyük bir değişiklik gösterir. Kuzey bölümünde kara iklimi

mi hakimdir. Yazlar sıcak olup uzun sürer. (Temmuz ayı sıcaklık ortalaması 25.5 derece, Ocak ayı ortalaması ise -4 derecedir.) Kışlar ılık olup fazla kar yağmaz. Yeşillik süresi 233 gündür. Yıllık yağış tutarı 300-450 mm'dir.

Akarsuları, cumhuriyeti doğu-batı doğrultusunda kesen Terek ırmağı havzasına bağlıdır. Ayrıca Terek'in büyük bir kolu olan Sunja ırmağı anılabilir. Sunja bir çok kolların birleşmesinden meydana gelir. En büyük kolları buzul suları ile beslenen Assa ve Argun ırmaklarıdır. Irmaklar

önemli hidroenerjiye sahiptir. Akarsulardan sulama işlerinde de faydalanılır. Düzlük ve dağlarda göller de mevcuttur. En büyük gölü ülkenin güneydoğu ucundaki Kezenoyam'dır.

Terek düzlüğünde verimli topraklar yanında kumluklar da vardır. Terek ve Sunja dağları çernozyomla kaplıdır. Çeçen düzlüğünde çernozyomla örtülü yerlerden başka, vadilerde alüvyonlara da rastlanmaktadır.

Bitki örtüsü bu toprak durumuna bağlıdır. Terek düzlüğünün güney kesimi ekime elverişlidir. Kuzey kesimi ise kumlu bir yarı çöl durumundadır. Terek vadisinde çayır bitkileri hakimdir. Terek düzlüğü ekim yapmaya da elverişlidir. Dağlık bölgelerde 1600-2000 metre arasında geniş yapraklı ormanlar (ak gürgen gibi) yer alır. 1600-2000 metreden sonra ise Alp çayırları yetişir.

Dağ ormanlarında yaşayan hayvanlar arasında boz ayı, kurt, tilki, yaban domuzu, Kafkas orman kedisi vardır. Kuşlar arasında sülün ve bildirincin önemli yer tutar. Terek düzlüğünde kemirgenler (tavşan, tarla faresi) ve sürünenler yaygındır. Bunlardan başka çakal, karsak gibi hayvanlara da rastlanır.

Çeçenistan eski Sovyetlerin en eski ve en büyük petrol bölgelerinden biridir. Bu bakımdan petrol endüstrisi gelişmiştir. Bundan başka, enerji kaynakları da işletilmektedir. Kimya, makina, maden ve besin endüstrisi de anılmaya değer.

Tarım alanında tahıl ekimi, bağcılık, bahçecilik ve hayvancılık başta gelir.

TARİHİ

Bugünkü Çeçenistan ülkesinde, özellikle Kezenoy gölü ve Halhulav nehri çevresinde Paleolitik dönemden beri insanların yaşadığı bilinmektedir. Ülkenin çeşitli yerlerinde M.Ö. 3.bin yıllarına ait mezarlar bulunmuştur. Arkeolojik verilere göre

bu dönemde tarım, çömlek yapımı ve maden işletmeciliği bölgede gelişmişti.

Nohçi genel adıyla Çeçenlerden bahseden ilk yazılı kaynaklar M.Ö. 4-3. yüzyıllardaki Ermeni, Gürcü ve Roma-Yunan kayıtlarıdır. M.S. 1. yüzyılda Alan Kavimler Birliği'ne katılan Çeçenler, zamanla orta ve kuzeydoğu Kafkasya'da çoğalmışlardır.

Çeçenlerin Müslümanlık ile ilk tanışması 8. yüzyıl başlarında Arap-Hazar Savaşları dönemlerindedir. Bu savaşlar sırasında Emevi orduları Çeçenistan'a da akınlar yapmışlardır.

10-12. yüzyıllarda Gürcü Krallığı aracılığı ile Hristiyanlık Çeçenistan'a sokulmak istenmişse de bu din hiç bir zaman Çeçenler arasında yaygınlaşmamıştır. 16-18. yüzyıllarda Dağıstan'daki Müslümanların etkisiyle Çeçenistan'da İslâm Dini yaygınlaşarak egemen din haline gelmiştir. Nakşibendi ve Kadiriye tarikatları 19. yüzyılda bölgede yaygınlaşmıştır.

13. ve 14. yüzyıllarda Moğol saldırıları karşısında Çeçenler Kafkas dağlarına çekilerek bağımsızlıklarını korumuşlardır. Bu dönemde Çeçenler kendilerine özgü bir kale mimari-

si geliştirmişlerdir. "Savaş kulesi" olarak tanımlanan bu mimari örnekleri günümüze kadar ulaşmıştır.

1556 yılında Rusya'nın Astrahan'ı işgal etmesinden sonra Çeçenistan-Rusya ilişkileri başlamıştır. Rus birlikleri 1587'de Terek nehrine ulaşmış ve 1590'da Sunja nehri üzerinde ilk Rus kalesi kurulmuştur. Ancak 1783 yılına kadar Rusya'nın Çeçenistan'da fazla ilerlemediği görülmektedir. Fakat 1783-1784 yıllarında güney ve güney Kafkasya'yı birbirine bağlayan Daryal geçidinin ele geçirilmesi ve bu geçitteki Gürcistan

askerî yolunun aşılması, 1784'de Vladikavkaz kentinin kurulması ve 1801'de Gürcistan'a ilhak eden Rusya'nın (güneyde) Transkafkasya'da egemenliğini pekiştirmesinden sonra saldırıları artmıştır. 1783-1824 yıllarında Çarlık, sistemli bir şekilde mustahkem hatlar kurarak ilerlemiştir. Bu dönemde (1818'de kurulan Grozni gibi) Kuzey Kafkas kentleri, Rus mustahkem hatlarını oluşturan kaleler halinde oluşturulmuş, birer askerî ve ticarî merkez olarak gelişmiştir.

Rusya'nın ilerlemesine karşı çok şiddetli direnişler yapılmıştır. 1783-1793 yılları arasında Şeyh Mansur'un, 1810'larda İmam Hadis'in ve 1820'lerde Taymi Biybolat'ın önderliğinde işgale karşı önemli ve etkili direnişler gerçekleştirilmiştir. Fakat 1810'da İnguşistan bölgesi Rusya'nın kontrolüne geçmiş ve İnguşların bir kesimi General Yermolov tarafından kuzeydeki ovalık bölgelere iskan edilmiştir.

Çeçenistan'ın direnişinde en önemli ve kritik dönem 1829-1859 yıllarındaki "İmamlar Dönemi" olarak da bilinen dönemdir. Dağıstan'da Gazi Muhammed'in (1829-32) imamlığı ile başlayan bu dönem, İmam Hamzat, (1832-34) ve Şeyh Şamil'in (1834-59) imamlıkları ile devam etmiştir. Bu dönemde Rusya'nın işgaline karşı gerçekleştirilen

örgütlü direniş sonucu sayıca çok üstün konumdaki Rus ordusuna karşı bağımsızlık yıllarca korunabilmiştir. İşgale karşı gösterilen kararlı direniş sonucu Rus ordusu sürekli takviye edilmiş, 1860'larda mevcudu 3000'e yükselmiştir. Ancak 1859'da Şeyh Şamil'in esir düşmesinden sonradır ki Çeçenistan'daki direniş büyük ölçüde tasviye edilebilmiştir. (Çeçenistan'ın düşmesinden sonra Rus ordusu Kuzeybatı Kafkasya'daki operasyonlarını yoğunlaştırmıştır. Kuzeybatı Kafkasya halkları 1864'e kadar direniş mücadelesini sürdürmüşlerdir. Savaş sonucu Kuzeybatı Kafkas halklarının -Adıgeler, Abazalar ve Ubıkhlar- çoğunluğu ve Çeçen-İnguş halklarının önemli bir kesimi yurtlarından sürgün edilerek Osmanlı topraklarına iskân edilmiştir.)

Çeçenistan işgal edildikten sonra Rusya'nın uyguladığı kolonizasyon politikasına karşı sürekli ayaklanmalar şeklinde direnilmiştir. 1860-61'de Naib Duev Uma ve Kadı Ataev Atabiy önderliğindeki ayaklanma kanla bastırılmıştır. 93 harbi olarak bilinen 1877-78 Osmanlı-Rus savaşında (Şeyh Şamil'in naiblerinden Simsirir Ali Bek önderliğinde başlayan büyük ayaklanma Çeçenistan'ın hemen tamamını etkilemiş ve güçlükle bastırılabilmiştir. Bu ayaklanmadan sonra Abrek olarak bilinen

halk kahramanları direnişi sürdürmüşlerdir. Bu kahramanların en ünlüsü 1913'de öldürülen Abrek Zelimhan'dır.

Rusya, Çeçenistan'da tam bir kolonizasyon politikası izlemiş, Çeçen halkının ekonomik ve kültürel gelişimini engellemeye çalışmıştır. Örneğin Grozni şehrine Çeçenlerin bile girmesi yasaklanırken, halk tarıma elverişli olmayan dağlık bölgelere yerleşmeye zorlanmış, ovalık kesimlere Kazaklar iskân edilmiştir. Bu politikalar sonucu 1910'larda bir Kazak ailesi başına düşen toprak miktarı ortalama 15 hektar olurken, bir Çeçen ailesine sadece 3.3 hektar toprak kalmıştır.

Şubat 1917'de Rusya'da monarşinin yıkılması ve Ekim 1917'de bolşeviklerin iktidarı ele geçirmesi üzerine, Kuzey Kafkasya'da bağımsızlık hareketleri güçlendi ve 11 Mayıs 1918'de Kuzey Kafkasya Cumhuriyeti ilân edildi. (Bu dönemde Gen. İsmail Berkok komutasındaki Osmanlı ordusu yardım amacıyla Dağıstan'a kadar gelmesine rağmen Mondoros Mütarekesi ile geri çekilmek zorunda kaldı.) Fakat Kuzeybatı Kafkasya'da güçlü olan Çarlık rejimini tekrar kurmayı hedefleyen ve "Bir ve Bölünmez Rusya" sloganı ile hareket eden Gen. Denikin komutasındaki ordular saldırıya geçti. Şubat 1919'da Çarlık yanlısı ordular Çeçenistan'ı işgal etti. Beyaz ordularına kadar Eylül 1919'da Şeyh Uzun Hacı'nın liderliğinde başlayan ayaklanma Şubat 1920'de başarıyla sonuçlandı. Fakat bu kez de Mart 1920'de Bolşevikler yönetime geldi. 1920-21 ve 1930-32'deki antibolşevik ayaklanmalar başarısızlıkla sonuçlandı.

Bolşeviklerin bütün Kuzey Kafkasya'da iktidara gelmesinden sonra Çeçen-İnguş, Osetya, Khabardey, Balkar ve Karaçay bölgelerini kapsayan Sovyet Dağ Cumhuriyeti 20 Ocak 1920'de kuruldu. 30 Kasım 1922'de bu cumhuriyetten ayrılarak Çeçen Özerk Bölgesi, (11.105 km²) 7 Temmuz 1924'de de İnguş Özerk

Bölgesi (3.200 km2) oluşturuldu. Bu iki bölge 15 Ocak 1934'de Çeçen-İnguş Özerk Bölgesi adıyla birleştirildi. 5 Aralık 1936'da Yeni Sovyet Anayasası uyarınca Özerk Bölge'nin statüsü Özerk Cumhuriyet'e yükseltildi.

II. Dünya Savaşı, Çeçen-İnguş halkı için yeni bir acı dönemin başlangıcıdır. 1941-42 yıllarında Alman birlikleri Grozni petrol bölgesini ele geçirmek için bir askeri harekete başladı. (Bu dönemde Sovyetler Birliği'nin Azerbaycan'dan sonraki en büyük petrol üretim bölgesi Çeçenistan'dı.) 1942 sonbaharında Alman birlikleri Çeçen-İnguş Cumhuriyeti'nin bazı batı bölgelerini işgal etmelerine rağmen Grozni'ye giremedi ve Stalingrat yenilgisinden sonra hızla bütün Kuzey Kafkasya'yı terketti. Buna karşın 23 Şubat 1944'de Moskova'nın aldığı bir kararla Çeçen-İnguş, Karaçay ve Balkar halklarının Kuzey Kafkasya'dan, Kazakistan ve Orta Asya'ya sürgün edilmesi kararlaştırıldı. 25 Haziran 1946'da Çeçen-İnguş Özel Sovyet Sosyalist Cumhuriyeti lağvedildi. Çok kısa sürede ve olumsuz koşullarda gerçekleştirilen bu sürgün sonucu yüzbinlerce Çeçen yollarda ve yeni yerleşim bölgelerinde yokluk-yoksulluk ve hastalıktan öldü. Şimdi hayatta kalabilen Çeçen yaşlılarının hepsi bu sürgünü bizzat yaşamış, orta yaş kuşağı da sürgünde doğmuştur. Bu nedenle 1944 yılında gerçekleştirilen Çeçen-İnguş Cumhuriyeti dışında Dağıstan ve Gürcistan'da yaşayan Çeçenleri de kapsayan bu facianın etkileri halâ sürmektedir.

Çeçenlerin anayurtlarına dönme istek ve teşebbüsleri sürgünden hemen sonra başladı. Yasak olmasına karşın pek çok insan evine dönme mücadelesini sürdürdü. Ancak 1954'de Stalin'in ölümünden sonra Çeçenlerin anayurtlarına dönme hakkı tanındı. 9 Ocak 1957'de Çeçen-İnguş Ö.S.S.C. yeniden kuruldu. Fakat 1959'da bile Çeçenlerin ancak % 58'i Çeçenistan'a dönebilmişlerdi.

Bağımsızlığa Doğru

1980'lerin sonlarında izlenen glastnost (açıklık) ve perestroika (yeniden yapılanma) politikaları ile Sovyetler Birliği hızlı bir çözülme sürecine girdi. Değişik cumhuriyetlerde kurulan halk cepheleri bağımsızlık yönündeki talepleri dile getirdiler. Başta Baltık cumhuriyetleri olmak üzere SSCB'ni meydana getiren birlik cumhuriyetleri sırayla egemenlik ve bağımsızlıklarını ilân etmeye başladılar. 1990 yılında Rusya Federasyonu'nun kendisi de dahil olmak üzere hemen her özerk ve birlik cumhuriyeti egemenliğini ilân etmişti.

Çeçenistan'da toplumsal muhalefet Çeçen Ulusal Kongresi adı altında örgütlendi. 23-25 Kasım 1990'da toplanan Çeçen Ulusal Kongresi, başkanlığa erken emekli edilmiş General Cohar Dudayev'i seçti. Kongrede üç aşamalı (1. Bağımsızlık, 2. Federasyon, 3. Kafkas halkları konfederasyonu) bir faaliyet programı benimsendi. Kongrenin baskıları sonucu Çeçen-İnguş Ö.S.S.C. yüksek meclisi 27 Kasım 1990'da egemenliğini ilân etti. Egemenlik Çeçen-İnguş toprakları üzerinde tüm hak ve yetkinin Çeçen-İnguş Cumhuriyeti'nde olduğu ve bu hak ve yetkilerin istenildiği biçimde kullanılabileceği anlamına geliyordu.

19 Ağustos 1991'de Gorbaçov'a karşı darbe girişimi olayların gelişimini hızlandırdı. Çeçen Ulusal Kongresi derhal darbeye karşı çıktığını belirtti ve darbeyi destekleyen yöneticilerin görevden alınmasını istedi. Bu arada darbeye karşı çıkan Rusya Federasyonu Parlamento Başkanı Boris Yeltsin, Rusya Federasyonu içindeki özerk cumhuriyetlerin egemenlik yolundaki çabalarını destekliyordu. Örneğin Tataristan konusunda bir açıklama yapan Yeltsin "Ne kadar istiyorsanız o kadar egemen olabilirsiniz" diyerek egemenlik haklarının sınırını sadece o halkın kendisinin belirleyebileceğini açıkça

bir ilerleme kaydedemeyeceğini anlayan Rus ordusu taktik değiştirerek Grozni'yi ve tüm yerleşim yerlerini havadan ve karadan bombalamaya başladı.

Günlerce süren bombardıman sonucu şehirler ve köyler tamamen harap oldu. Bu güne kadar 60 bin civarında sivil hayatını kaybetti. 500 bin kişiden fazla insan evlerini terketmek zorunda kaldı.

Hava bombardımanları sonucu Rusya'ya karşı Çeçen komutan Şamil Basayev'e bağlı birlikler, 14.0.1995 günü Çeçenistan'dan 200 km. uzaktaki Rusya'nın Budenovsk şehrinin basarak 2000 kişiyi rehin aldılar.

Rus ordusunun iki kez yaptığı saldırının başarısızlıkla sonuçlanması ve bir kısım rehinenin bu saldırılar sırasında Rus askerlerince öldürülmesi üzerine, Rusya Başbakanı Çernomirdin devreye girdi. Yapılan görüşmeler sonucu Rus ordusunun savaşı durdurması ve barış görüşmelerine başlanması kabul edildi. Rehinelere serbest bırakıldı, Şamil Basayev Çeçenistan'a döndü.

Rus ve Çeçen heyetleri arasında sürdürülen barış görüşmeleri sonucu, 30 Temmuz 1995 tarihli bir askeri anlaşma imzalandı. Bu anlaşma ile çatışmaların sona erdirilmesi, Rus ordusunun geri çekilmesi ve savunma amaçlı olanların dışındaki Çeçen güçlerinin silahsızlandırılması kabul edildi. 30 Temmuz 1995 tarihinde ise Rusya Hükümeti imzalanan anlaşmayı askıya aldı.

21.04.1996 tarihinde Cevher Dudayev, Gekhi-Çu köyünde, Rusların füze saldırısı sonucunda şehit ediliyor ve Çeçenistan yas tutuyor.

21 ay boyunca süren şiddetli çatışmalar sonunda Ruslar 1996 Ağustos ayında saldırılarına son verip Çeçenya'yı tamamen terketmek zorunda kalmıştır.

27 Ocak 1997 tarihinde Devlet Başkanlığı seçimi yapıldı. Seçim neticesinde 12 Şubat 1997 tarihinde Aslan Mashadov yemin ederek Resmen göreve başladı.

Ekonomik Yapı

Çeçenistan-İnguş ekonomisi büyük ölçüde petrol üretimi ve işlenmesi ile petro-kimya sanayiine dayalıdır. Bu sektörlerle birlikte (özellikle petrol sanayii için) makina imalatı, yapı malzemeleri imalatı ve gıda sektörleri de gelişmiştir. Sanayi daha çok Grozni, Nazran, Argun, Malgobek ve Gudermes kentlerinde yoğunlaşmıştır. Nüfusun yaklaşık % 40'ı başkent Grozni ve çevresinde yaşamaktadır.

Ekili alanların önemli bir kısmı tahıl üretimi için kullanılmaktadır. Ayçiçek, üzüm ve sebze üretimi de yaygındır. Ülkede hayvancılık da gelişmiştir. Örneğin; 1978 yılında 30.500 ton et, 207.000 ton süt ve 110 milyon yumurta üretilmiştir.

Çeçenistan'da Ekonomi ve Sosyal Yapının Son Durumu

- * Sanayi tesisleri çalışmıyor.
- * Petrol ilkel koşullarda damıtılarak, akaryakıt ihtiyacı karşılanıyor.
- * Tarım çok sınırlı olarak yapılabiliyor.
- * Ticaret çok sınırlı, yeni yeni hareketlenme başlıyor.
- * İnsanlar zorunlu ihtiyaçlarını sınırlı olarak karşılayabiliyorlar. Bu esas itibarıyla, ihtiyaçlar dayanışma, yardımlaşma sayesinde olabiliyor.
- * Kaynaklar genel olarak şöyle;
 - Kendi imkanları,
 - Çeçenistan dışındaki akraba ve yakınlarının katkıları,
 - Dış yardım kuruluşlarının yapmış olduğu yardımlar,
 - Son dönemde Rusya'dan alınan çok sınırlı tazminat.
- * Eğitim kurumları (üç üniversite dahil) yıkılmış, eğitime büyük ölçüde ara verilmiş.
- * Sağlık kuruluşları ve teçhizatı yok edilmiş, çok sınırlı ve ilkel imkanlarla sağlık hizmetleri yürütülmeye çalışılıyor. İlaç ve tıbbi yardıma ihtiyaç duyuluyor.
- * Binaların onarılmasına çalışılıyor.
- * Sanayi tesislerinin çalıştırılması gayretleri var.

KÜLTÜREL YAPI

Çeçenler Kuzey Kafkasya'nın yerli halklarından biridir.

Çeçenler kendilerine Nohçi adını verirler. Kültür ve gelenek bakımından Kafkasya'nın diğer kavimlerine benzerler.

Dağlık bölgelerde Çeçenler genel olarak iki katlı taş evlerde otururlar. Bu evlerin üst katı ev, alt katı ahır olarak kullanılır. Buna karşılık düzlükteki evler uzun dikdörtgen biçimindedir. Bir çok bölmelere ayrılan bu evlerin bir yanında çıkma vardır. Bütün bölmeler ev boyunca uzanan bu çıkmaya bağlıdır.

Çeçenlerin halk sanatında daha çok geometrik, ancak yuvarlak karakterli üslupta süsler hakimdir. Bu süslere, dokumalarda taşlarda ve ağaç işlerinde rastlanır.

Çeçen folklorü, halk oyunları, edebi ürünleri toplumsal-kültürel doku bakımından zengin ve çeşitlidir.

Çeçen dili Kafkas dil grubu içerisinde Çeçen-Lezgi bölümünde yer alır. Çeçence, Çeçenistan Cumhuriyeti ve Dağıstan'ın batısındaki yerleşim merkezlerinde konuşulur. Çeçen dilinde genellikle iki ağızdan bahsedilir. Biri düzlükte, diğeri dağlık bölgelerde konuşulur.

Çeçen edebiyatının temeli sözlü halk söylenceleridir. Bunlar efsaneler, sızlanışlar, kargışlar, atasözleri, tekerlemeler, ağıtlar, halk hikayeleri, latifeler, hicviyeler, hazır cevaplar olarak özetlenebilir.

TDV KADINLAR KÜLTÜR KOLU KONFERANSI

Tarihi Seyri İçinde Kadının Sosyal ve Siyasî Konumu

Doç. Dr. RIZA SAVAŞ

Türkiye Diyanet Vakfı Kadın Kolları tarafından düzenlenen konferansa tebliğci olarak Doç.Dr. Rıza Savaş katıldı. Savaş "**Tarihi Seyri İçinde Kadının Sosyal ve Siyasal Konumu**" başlığıyla suntuğu tebliğinde kadının Peygamber Efendimiz döneminden bugüne sosyal ve siyasal yapısını örneklerle anlattı.

Kadın konusunda başvurulacak ana kaynağın Kur'an ve Peygamberimizin sünneti olduğunu ifade eden Rıza Savaş, Peygamberimiz döneminden günümüze kadarki tarihî tecrübelerin de doğru ve yanlış uygulamaları tesbit ederek konuya açıklık getirilmesi bakımından başvurulabilecek bir kaynak olabileceğini belirterek özetle şunları söyledi.

Kur'an-ı bize anlatan, bize açıklayan ilk kişi Hazret-i Peygamberdir. Bu sebeple de Kur'an'ın anlaşılması konusunda onun yaşayış tarzı bizim için örnek olmalıdır. Tarihi seyri içinde kadının sosyal ve siyasal konumu için bizim referans noktamız Hazret-i Peygamber dönemi olmalıdır; Hazret-i Peygamber dönemi o kadar güzelliklerle dolu ki, o güzellikleri toplumlara yansıtsak bir çok meseleyi halletmiş olacağız.

Mesela Kur'an-ı Kerim'den kadının dövülebileceği şeklinde yorum çıkarımlar var. Oysa Peygamberimizin uygulamalarına baktığımızda, o tür bir uygulamaya rastlamak mümkün değildir. O hayatında hiçbir hanımına bir fiske vurmamıştır. Bu da bize uygulamanın böyle olduğunu gösterir.

Sosyal hayata geldiğimizde; bir de fa, İslâm şu iddiayla gelmiştir: Ben, toplumda ezilen herkesin elinden tutacağım, toplumdaki zulmü kaldıracığım, bunu sadece kadınlar için de söylememiştir. Cariyeler, köleler, ekonomik ve siyasî yönden zayıf olan herkes için geçerlidir ve herkes güvence altındadır. Kadına da sosyal ve toplum hayatında hiç bir halükarda haksızlık yapılamayacak şekilde haklar verilmiştir. Kadının bu hakkını kullanabilmesi içinde kadının eğitilmesine büyük önem vermiştir. Çünkü eğitmediğiniz bir insana ne kadar hak vererseniz verin, bu hakkını sağlıklı bir şekilde kullanması mümkün olamamaktadır. Bu

**İslâm eğitimde kadın
erkek ayrımı yapmamış,
her iki cinsin eğitimine
de önem vermiştir.**

sebeple İslâm eğitimde kadın erkek ayrımı yapmamış, her iki cinsin eğitimine de önem vermiştir.

Bazıları kadının sadece belli sahalarda eğitim yapabileceğini söylemektedirler. Halbuki Peygamberimizin uygulamalarına baktığımızda böyle bir şeyin olmadığını ve uygulanmadığını görüyoruz.

Mesela Peygamberimizin hanımı Hazret-i Aişe'ye bakıyorsunuz; İslâmî dönemde yetişmesine rağmen, cahiliye dönemi şairlerinden Ledid'e ait bin beyiti ezbere biliyor. Yani, hiç İslâmî alaka olmayana bir cahiliye dönemi

şairinin şiirlerini ezbere biliyor. Demek ki, bu konuda böyle bir sınırlama getirmek mümkün değil. Kadın istiyorsa birçok sahada eğitim görebilir, hatta belki de kadınlar bazı sahalarda daha başarılı olacaktır. Yine Peygamberimizden sonraki dönemde Hz. Aişe dinî konularda ashabin bilgi yönünden en ileri gelenlerindendir. Yani kadınlar şu sahaya girmesin diye bir yasak ne Kur'an-ı Kerim'de var, ne de Hazret-i Peygamberimizin uygulamalarında var.

Kur'an-ı Kerim'in ve İslâmın kadın kişiliğine getirdiği hakların başında, bana göre, onun kişiliğinin tanınması gelir. Daha önceden kadın, erkeğe tabi bir varlık olarak düşünülüyordu. Yani, erkeğin arkasında bir varlık ve erkeğe tabi bir varlık olarak görülüyordu. Erkek asıl, o yedek olarak düşünülüyordu. Oysa ki, Allahü Teala Kur'an-ı Kerim'de, sorumluluğu kişilere özel kılmuş, kadın olsun, erkek olsun herkese eşit sorumluluklar yüklemiştir. Bir kadın, bir erkeğin inanması gereken ne varsa onlara inanmak zorundadır. Bir erkek, ibadet olarak nelerden sorumluysa, bir kadın da aynı sorumluluklardan yükümlüdür. Bunun anlamı da şudur; İslâm kadının şahsiyetini kabul ediyor.

Benim burada önem verdiğim bir başka husus da; kadının giyimi ve tezettürünün kişiliğini yansıtmaması meselesidir. Yani, tesüttürün hedefi: Kadının kişiliğini ortaya çıkarmak ve onu bir fert olarak, toplumun içinde önemli bir noktaya getirmektir.

Sosyal hayatta önemli bir boyut olan ekonomik özgürlük Meselesine gelince; ekonomik özgürlük konusunda gerçekten, İslâm, kadına tam bir özgürlük sağlamıştır. İslâm, kadının ekonomik olarak, hiç kimseye muhtaç olmayacak tarzda bir ekonomik gücü olmasını istemiştir. Ne kocaya, ne babaya, ne kardeşe, ne de bir başkasına muhtaç olmasını istememiştir. Bu itibarla da kadının ticaretle uğraşmasına ve malını dilediği gibi tasarruf etmesine izin vermiştir. Kadın ticaret yaparken de kocasından bağımsız bir şekilde hareket edebiliyor ve kocasından izin alması da gerekmiyor. Yalnız diğer bir çok konuda olduğu gibi ticaret konusunda da her iki tarafın evliliği zedeleyecek şekilde hareket etmemeleri gerekiyor.

Ekonomik boyut meyanında kadının ticaretiyle ilgili çarpıcı örnekler var. Mesela Peygamber döneminde bunun örnekleri var. Bir kadın Hazret-i Peygamberin yanına geliyor ve yaptığı ticaretle ilgili Peygamberimize danışıyor ve Peygamberimizden yaptığı ticaretiyle ilgili tavsiyeler alabiliyor.

Bir başka enterasan örnek: Ebu Süfyan'ın hanımı, Muaviye'nin annesi Hint, Hazret-i Ömer'e geliyor; diyor ki, bana devletten kredi ver; gidip ticaret yapayım, devletin parasını ödeyeyim diyor. Hazret-i Ömer de parayı veriyor. Kadın o parayı alıyor, kendi kabilesinin yaşadığı bir bölgeye geliyor ve orada ticaret yapıyor. Oğlu Muavi-

**Kadının fikrini söylemesi
ve ifade etmesi
konusunda da İslam
kadına çok muazzam
bir serbestlik
getirmiştir.**

ye de Şam Valisi, ona uğruyor, sonra Medine'ye geliyor ve aldığı krediyi iade ediyor. Buradan şunu öğreniyoruz; bir kadın tek başına kalkıyor, devletten kredi alıyor ve gidip bir kabilenin içinde ticaretle uğraşıyor. Bu bizim için ne kadar muazzam bir örnektir.

Kadın ticaret yaptığı gibi başka mesru yollardan da para kazanabilir. Kadın eğer bütün bunlardan yoksunsa, yani, hiçbir tutar dalı yoksa, o zaman da devlet o kadına bakmak zorunda. Sadece kadına değil, aynı durumdaki erkeğe de bakmak zorunda; yani kısaca İslâmın getirdiği anlayış bu.

Bir de miras meselesine kısaca değinmek istiyorum. Miras meselesi şu: Niye erkeğe iki, kadına bir... Bir kere kadının ekonomik harcama zorunluluğu yok, erkeğin ise ekonomik harcama zorunluluğu var. Ondan dolayı o kadar cüzi bir farklılık söz konusu. Yani, İslâm erkeğe kadına yüklememiş bazı görevler yüklemiştir. Mesela meskeni ve nafakayı temin etmesi yönünde erkeğe görev verilmiştir. Mesela erkek, annesine, babasına

ve kız kardeşine bakmak zorunda; işte bu gibi sebeplerden dolayı da mırasta farklılıklar var.

Düşünce özgürlüğü konusunda da İslâm; kadına geniş yetkiler vermiştir. Bu konuda da Peygamberimiz döneminde bir çok örnekler var. Peygamberimiz, bazı konularda kadınların görüşüne müracaat ediyor, kendi hanımlarına danışıyor ve onları görüşü doğrultusunda karar veriyor. Mesela Hudeybiye Antlaşması'nda Peygamberimiz, hanımlarından Ümmü Seleme'nin görüşüne göre karar veriyor.

Düşünce özgürlüğü, kadının fikrini söylemesi ve ifade etmesi konusunda da İslam kadına çok muazzam bir serbestlik getirmiştir. Kur'an-ı Kerim'de Mücadele diye bir sure var. Konu; bir kadının Hazret-i Peygamberle tartışmasıdır ve Kur'an-ı Kerim, bu kadını yermiyor, hatta, bu kadının görüşü istikametinde âyetler var. Yani, bundan daha muazzam bir düşünce özgürlüğü olabilir mi? Olamaz. Yani, kadın, o dini getiren Peygamberle tartışıyor ve buna da, Kur'an-ı Kerim, kadın haklıdır, onun dediği gibi olacaktır diye âyet yazıyor. Demek ki, İslâm ve Kur'an kadının fikrini açıkça söylemesini, hatta, tartışmasını istiyor.

Günümüzde bazı kesimler tarafından kadının sesinin haram olduğu söyleniyor. Böyle bir şey yoktur! Bunlar hikayedir. Hazret-i Ömer gibi çok sert bir halifeye bile itiraz eden kadınlar vardır. Mihir konusunda bir kadın Hz. Ömer'e itiraz etmiştir. Hazret-i Ömer demiştir ki, kadınlara fazla mihir vermeyin, fazla mihir vererseniz o kadınların mihirini ellerinden alırım. Bunun üzerine camide bulunan kadınlardan biri söz almış ve okuduğu bir ayetle Hz. Ömer'e bu konudaki görüşünün isabetli olmadığını belirtmiştir. Hz. Ömer de bu ikaz üzerine kadının haklı olduğunu belirtmiş ve kararından vaz geçmiştir. Onun için, düşünce özgürlüğü konusunda da, ben, İslâmın kadına son derece geniş ufuklar açtığını görüyorum.

Diğer bir nokta da ibadet özgürlüğüdür. Bu konuda da kadın, düşündüğü

ve inandığı gibi ibadet yapabilir, kocası buna müdahale edemez. Hazret-i Peygamber döneminde kadınlar ibadet konusunda çok özgür hareket ediyorlardı.

Geliyoruz, çok kıyametler koparılan aile hayatında kadının konumuna; Bu hususta çok genel konular üzerinde durmak istiyorum. Mesela eş seçimi konusu var. Belli bir yaşa gelmiş kadın zorla evlendirilemez. İslam bu konuda diyor ki, evlenirken kızın da rızası olması lazım, sadece babasının rızası yetmez. Demek ki, burada, kadın eşini seçme özgürlüğüne sahiptir. Ancak son zamanlarda gizli bir takım evlilikler gündeme geldi. Evlilik gizli olmaz, evliliğin açık olması lazım; yani, toplumun bilmesi lazım. Gizli olduğu zaman, bunun adı zina olur.

Bir de dört evlilik meselesi var. Kadının bir eş, erkeğin dört tane eş seçmesi... Dört evlilik, İslâmın getirdiği bir şey değildir. Daha önceden, erkeğin bir çok kadınla evliliği var, İslâm bunu kaldırmak istiyor, İslâmın hedefi bu, İslâm çok evliliği tek evliliğe indirmek istiyor; fakat, İslâmın birçok konudaki tavrı, toplumda bir hastalık varsa, o hastalığı tedavi ederken diğer organlara azamî derecede zarar vermemektir. Bu konuda da erkeğin bir den çok kadınla evlene bilmesi için ağır şartlar koymuş ve sizin için uygun olan bir tek evliliktir demiştir. Sonra, bir de, kadının şartı da var. Eğer bir kadın, evlenirken, beynine, kendisiyle evli kaldığı süre içerisinde benim üzerime bir kadınla evlenemezsin diye bir şart koşarsa, erkek her hâlükârda evlenemez.

Yine evlilikle ilgili talak meselesi var. Önceşunu belirtmek gerekir ki; evlilik iki tarafın karşılıklı anlaşarak yuva kurması demektir. Bu bir akittir, bir sözleşmedir. Bu sözleşmenin iki tarafı var; bir tarafı erkek, bir tarafı kadın. İki tarafı olduğuna göre, burada iki taraf da söz konusu. Eğer evlilik yürütülüyorsa, kadının da boşama hakkı var, erkeğin de boşama hakkı var. Yani, burada, kadın kocasını boşayamaz diye bir hüküm yok. Kadın da evliliğinin yürümeyeceğine kanaat getirir se boşanmak için mahkemeye müracaat edebilir.

Geliyoruz bir başka alana, sosyal hayatla ilgili, sanatsal alan dediğimiz alana; sanatsal alanda da kadın, belki, erkekten biraz daha ileride olması gereken bir varlıktır; çünkü, kadının sanatsal zevkleri erkekten biraz daha fazladır. Çünkü kadın ruhu erkekten biraz daha ince yaratılmıştır, biraz daha estetiğe düşkün olarak yaratılmıştır. O yüzden, mesela, kadınların şiirle uğraşmaları, hitabetle uğraşmaları, musikiyle uğraşmaları, el sanatları veya zanaatlarıyla uğraşmaları gibi alanları var ve bu konularda çok güzel örnekler var. Mesela, Hazret-i Aişe'nin hitabetlerinden örnekler var. Hazret-i Aişe Cemel Savaşında ordu komutanıdır ve orduya konuşma yapmıştır.

Hazret-i Aişe 200 kadar erkek öğrenciye ders vermiştir. Bunu böyle fısıldayarak değil, gayet açık bir şekilde ders vermiştir, dolayısıyla, burada bir problem yok. Burada şöyle bir şey var, kadın, sesini kullanarak, erkekleri tahrik etmek gibi bir düşüncesi varsa onu benimsemiyor İslâm, yoksa, normal şartlarda, tahrik

olmadıktan sonra, orada bir şey yok.

Geliyoruz siyasî alana; siyasî alanda kadının hakları var mı? Bizim dinimiz, bir defa çok ileri bir din, bir defa 1400 sene önce Kur'an-ı Kerim'de bakıyorsunuz devlet başkanlığıyla alakalı, kadın, şunu olamaz, bunu olamaz diye hiçbir ifade yok, kadının devlet başkanı olamayacağına dair bir ifade yoktur. Kur'an-ı Kerim böyle aleyhte bir ifade yokken lehte ifadeler var. Mesela, Sebâ Melikesi diye bir kadından bahsediyorlar, Belkıs'dan bahsediyorlar ve ondan, överek bahsediyorlar ve onun parlamentosundan melek diyor Kur'an-ı Kerim- bahsediliyor ve o parlamentodaki tartışmaları veriyor. Parlamentonun yanlış düşündüğünü, kadının doğru karar verdiğini bize haber veriyor Kur'an-ı Kerim, bundan övgüyle bahsediyorlar. Biz buradan ne çıkarıyoruz; demek ki Kur'an-ı Kerim bu meseleye sıcak bakıyor.

İşte Hazret-i Aişe, dört halife döneminde bütün kararları o vermiştir. Eğer, kadılık buysa, Hazret-i Aişe kadıdır o dönem. Dolayısıyla, kadı olamaz, hâkim olamaz, bunların hepsi hikayedir. İslâma göre, seçme ve seçilme hakkını Kur'an vermiştir kadına.

Geliyoruz resmî göreve. Bir kadına, Peygamberimiz, çarşıda zabıta görevi vermiştir. Aynı şekilde Hazret-i Ömer döneminde Şifa Bint Abdillâh diye bir başka kadın var, Hazret-i Ömer, bu kadına da zabıta görevi veriyor. Bütün bunlardan anlıyoruz ki, demek ki, kadın, rahatlıkla kamu görevi alabiliyor, resmî görev alabiliyor.

Hazret-i Peygamber döneminde savaşlarda da kadın, aktif roller alıyor. Hazret-i Peygamber döneminde, savaşlarda, kadınlar, sadece Bedir Savaşına katılmıyor; onun dışındaki bütün savaşlarda kadınlar var. Kadınlar savaşlarda; tıbbî hizmetleri yürütmüşler, başka, çarpışmaya katılmışlar bizzat, kılıcı var kadının, çekiyor kılıcını ve kullanıyor. Bu yolla yara alan kadınlar var, tarihte bunların örnekleri var. Lojistik destek vermişler, işte, bekçilik yapma gibi falan bu tip hizmetleri de yürüttüler. Benim tespitlerime göre, Hazret-i Peygamber, bütün savaşlarında kadınlara da gerekli ganimetten payı ayırmıştır ve vermiştir.

Kadın eşini seçme özgürlüğüne sahiptir. Ancak son zamanlarda gizli bir takım evlilikler gündeme geldi. Evlilik gizli olmaz, evliliğin açık olması lazım; yani, toplumun bilmesi lazım. Gizli olduğu zaman, bunun adı zina olur.

Tarihten Sayfalar

Önemli
ŞAHSIYETLER

Dağıstan'ın Avar asıllı millî kahramanı; Rusya'ya karşı mücadele eden askerî ve dinî lider.

Gülüstan Muahedesi ile (1813) İran'ın Dağıstan üzerindeki iddialarından kesin olarak vazgeçmesinden sonra, bu ülke, tamamen Rusya'nın hâkimiyetine girmiş, ancak Müslüman halk bunu kabul etmeyerek Ruslara karşı direnişe geçmişti. XIX. yüzyılın ilk çeyreğinde bu direniş hareketinin başında Rusların Kazı Molla dedikleri Gazi Muhammed bulunuyordu. Şeyh Şâmil daha gençlik yıllarında, Ruslara karşı giriştiği mücadele ile şöhret bulan Gazi Muhammed'in siyasi ve dinî fikirlerinin tesiri altında kaldı: Müslümanların aralarındaki kan dâvası, ırk, dil ve mezhep ayrılıkları v.b. sebeplerle parçalanarak zayıflamasını önlemek ve Dağıstan'ı Rus istilâsından kurtarmak için, şeriat ahkâmı ile çelişen bütün mahallî örflerin kaldırılarak, tamamen şeriat hükümlerine uygun mütesanit bir idarenin kurulması esasına dayanan bu görüşü benimsemeyen yöreler de vardı. Avaristan'ın merkezi Hunzak bunların başında geliyordu. Bu sebeple Gazi Muhammed, beraberinde Şeyh Şâmil de olduğu halde, Hunzak'ı ele geçirmek için hücum ettiyse de yenildi (1830). Bu hücum esnasında Hunzak'ı Gazi Muhammed'e karşı savunan Avar beylerinden Hacı Murad, daha sonra bizzat Dağıstan istiklâl

Şeyh Şâmil

hareketine katılacak ve önemli başarılar kazanacaktır.

Gazi Muhammed'in tekrar hücum etmesinden çekinen Hunzak'ın, Tiflis'teki Rus karargâhına bağlılığını bildirerek yardım istemesi üzerine, General Von Rosen Gazi Muhammed'e karşı gönderildi. Rus generalinin Gazi Muhammed ve Şeyh Şâmil'in doğum yerleri olan Gimri'den geçmesine rağmen orayı tahrip etmemesi, Dağıstan'daki şeriatçılığa dayanan dinî hareketin kuvvetlenmesine sebep oldu. Mutaakip iki yıl boyunca, Gazi Muhammed ile Şeyh Şâmil birlikte Ruslara karşı mücadele ettilerse de, 1932 yılında General Von Rosen ile Gimri önünde yapılan savaşta Gazi Muhammed şehit oldu. Şeyh Şâmil ağır yaralandı ve Gimri'de Ruslarca tahrip edildi.

Ancak, bu mağlûbiyet Dağıstan istiklâl mücadelesini durduramadı. Şeyh Şâmil altı ay sonra iyileşerek mücadeleye tekrar başladı.

Gazi Muhammed'e halef seçilen Hamza Bey'in acımasız davranışları yüzünden pek çok düşman kazanıp, sonunda Hacı Murad tarafından öldürülmesi üzerine (19 Eylül 1834), Şeyh Şâmil imam seçildi.

İmam seçildikten sonra bir yandan Ruslarla savaşırken diğer yandan rakipleri ile uğraşmak zorunda kalan Şeyh Şâmil, 1837'de General İviliç'i Aşilta'da âni bir baskınla yenerek öldürdü ve Buçkiev kumandasındaki bir Rus birliğini de yok etti. Bu başarılar üzerine tarafsız ve hatta Rus taraftarı pek çok Kafkasya kabilesi

Şeyh Şâmil'e katıldı. Ancak General Fese, Aşilta'yı geri aldı ve Tilitl'de yapılan savaşta iki taraf da yenişemedi. Sonunda Şeyh Şâmil ile bir mütareke anlaşması yapan Fese, Hunzak'a çekildi.

1837 yılı ekim ayında, Rus çarı I. Nikolay, bütün Kafkasya'nın itaatını kabul etmek için Tiflis'te yaptığı merasimde, Şeyh Şâmil'in huzuruna gelmemesi üzerine, Şeyh Şâmil ve taraftarlarının yok edilmesi için General Grabbe'yi görevlendirdi.

Ruslar, bir yılı aşkın süre ile Şeyh Şâmil'e karşı girişecekleri imha seferinin hazırlıkları ile uğraşırken, Şeyh Şâmil de savunma tedbirleri aldı. 1839 yılı mayıs ayında harekete geçen Rus ordusu, dağlık ve ormanlık arazide çok güçlüklerle yol alarak, Arguvan Avul'u zapt ve tahrip ettikten sonra, 24 haziranda içerisinde kadın, çocuk ve ihtiyarlar da dahil, hepsi 4 bin kişi bulunan Ahulga'yı kuşattı. Çok nispetsiz kuvvetler arasında iki ay devam eden savaşlardan sonra Şeyh Şâmil mütareke istedi. O sırada 12 yaşında bulunan büyük oğlu Cemaleddin'i Ruslara rehin gönderen Şeyh Şâmil'in, dört gün süren mütarekeden sonra bizzat teslim olmayı reddetmesi üzerine Ruslar 3 Eylül 1839'da Ahulga'yı aldılarsa da, amansız savaş sırasında karısı ölen Şeyh Şâmil, kaçarak kurtulmayı başardı. Bundan sonra Dağıstan istiklâl mücadelesinde öteden beri Ruslara yardım edegelmekte olan Avar beyi Hacı Murad'ın da

kendisine katılmasıyla daha da güçlenen Şeyh Şâmil, açtığı mücadeleye devam etti.

I. Nikolay, harbiye nazırını Kafkasya'ya gönderdi. Ahulga galibi Grabbe'nin Şeyh Şâmil'in yeni karar-gâhı Darga'yı ele geçirmek için girdiği askeri hareket daha başlangıçta büyük zayıat verince, Ruslar görüşmelerle Şeyh Şâmil'i kazanma yolunu denediler. Ancak, bu da başarısızlıkla sonuçlanınca Çar, Kafkas Ordusu Başkumandanı General Vorontsov'u ani bir baskınla Şeyh Şâmil'i yakalamak ve Darga'yı tahrip etmekle görevlendirdi. Rusya içlerinden getirilen büyük takviye kuvvetleriyle sayısı 150.000'e ulaşan Rus Kafkas ordusunun büyük ekseriyeti Şeyh Şâmil'in erzak ve mühimmat yollarını kestikten sonra, General Vorontsov, 1845 yılı haziran başlarında, yanında 18.000 kişilik bir kuvvet olduğu halde Darga üzerine yürüdü.

Şeyh Şâmil Darga'yı yakarak dağlara çekilmişti. Rus ordusu büyük zayıat vererek Darga'ya varıp, daha büyük bir zayıatla ve eli boş olarak geri döndü.

Şeyh Şâmil, bu sefer sırasında üç general, 195 subay ve 3433 Rus askerini öldürmüştü ve üç adet Rus topunu da tahrip etmişti. General Vorontsov, Şeyh Şâmil'in tabii müttefiki olarak gördüğü Dağıstan ormanlarını yakmak istemiş, ancak onu bile becerememişti.

Şeyh Şâmil kuvvet ve kudretinin zirvesine çıktığı bir sırada Hacı Murad ondan ayrıldı. Şeyh Şâmil'in, ikinci oğlu Gazi Muhammed'in kendisinden sonra imam olması kararına karşı çıkan Hacı Murad, onun kendisini ortadan kaldır-

maya karar verdiğinin ihbar edilmesi üzerine kaçarak Ruslara sığındı (1851) ise de, Şeyh Şâmil tarafından hapsedilen ailesinin yanına dönmek için, kendisini sürekli olarak göz hapsinde tutan Ruslardan kaçarken takipçiler tarafından öldürüldü (24 Nisan 1852). Ruslara karşı yaptığı mücadelede büyük yardımını gördüğü Hacı Murad'ın kendisinden ayrılması ve ölümü Şeyh Şâmil için büyük bir kayıp oldu.

Şeyh Şâmil, Ahulga'da Ruslara rehlin verdiği büyük oğlu Cemaleddin'i, kaçırdığı iki Gürcü prensesi karşılığında kurtardı (1855) ise de, Cemaleddin kısa bir süre sonra öldü.

Kırım Savaşı'nı kaybeden II. Aleksandr, Kafkasya'da kazanılacak bir zaferle bu yenilginin acısını çıkarmayı düşünerek Prens Baryatinskiy'i Kafkas orduları başkumandanlığına getirdi ve Dağıstan'ı çok iyi tanıyan General Milyutin'i de onun kurmay başkanlığına tayin etti.

Prens Baryatinskiy, askeri harekate geçmeden önce Şeyh Şâmil'i güneyden abluka altına alarak Türkiye ve İran'dan gelmekte olan kaçak silah akımını durdurdu. Bunun arkasından, yıllardan beri devam eden savaşırlardan bıkip usanmış olan pek çok kabileyi para ile elde etti. Şeyh Şâmil ise tarihte az rastlanan büyük insanlara vergi bir inanç ve kararlılıkla savunma tedbirleri aldı. Beyanmeler neşrederek elindeki kaleleri tahkim etti. Bütün hazinelerini gömdürdü.

Beş gruba ayrılan Rus ordusu önce kuzeyden Çeçenler üzerine yürüdü. 1856 güzünden 1859 yılı başına kadar süren yıpratıcı savaşlar sonunda Çeçenler itaat altına alındı. Çeçenistan'ın düşmesi, Şeyh Şâmil için so-

nun başlangıcı oldu. Çeşitli yerlerdeki naipleri kovuldu. Sonun yaklaştığını gören Şeyh Şâmil, 7000 kişilik seçme bir kuvveti oğlu Gazi Muhammed'in kumandasında Venedo'da bırakarak, Dağıstan'daki son barınağı olan Gunib'e çekildi. Venedo'nun 13 Mart 1859'da düşmesi üzerine ailesi ile oğulları Gazi Muhammed ve Muhammed Şefi de Gunib'e geldiler.

30 Ağustos 1859 tarihinde Rus ordusu, bizzat Baryatinskiy'nin kumandasında Gunib'e geldi. Kalede Şeyh Şâmil'in yanında 400 kadar sadık adamı bulunuyordu. Teslim olmayı reddeden Şeyh Şâmil, 14 Rus taburu ve topçu ateşine karşı ümitsiz bir savunmaya girişti. Ancak sayısı 100'e kadar düşmüş bulunan adamları ile esasen başarması imkânsız olanı daha da zorlamaktan vazgeçerek 6 Eylül 1859 tarihinde iki oğlu ile birlikte Ruslara teslim oldu.

Teslim olduktan sonra Şeyh Şâmil Petesburg'a götürüldü ve Çar tarafından kabul olundu. Moskova'nın güneybatısındaki Kaluga şehri ona ve ailesine ikamet yeri olarak tayin edildi. Üç karısı, iki oğlu ve kızları ile birlikte 1869 yılına kadar Kaluga'da oturan Şeyh Şâmil, Hacc'a gitme izninin verilmesi üzerine aynı yıl Hicaz'a gitti ve Medine'de yerleşti.

Şeyh Şâmil, 1871 yılı mart ayında Medine'de öldü ve orada gömüldü.

Bugün Türkiye'de Şeyh Şâmil adı ile anılan ve Şeyh Şâmil'in efsanevi savaş ve başarılarını sembolize eden bir halk oyunu oynanmakta, şevk ve heyecanla seyredilmektedir.

12 Mart 1921

İSTİKLÂL MARŞIMIZIN KABÛLÜ

1921 yılında bir İstiklâl Marşının yazılmasına lüzum görülmüştü. Milleti ve Orduyu heyecana ve şevke getirecek böyle bir marşa şiddetle lüzum vardı. Bu iş için Meclis bir yarışma açtı ve kazanan için de beşyüz lira ödül koydu.

Bu yarışmaya yurdun her tarafından bir çok şâir katılmış ve yüzlerce marş müsveddesi gönderilmişti. Fakat hiç biri istenen heyecanı yaratacak mahiyette değildi. Bu marşın inanan ve aynı heyecanı ve hisleri yaşayan bir şâir tarafından yazılması şarttı.

Marşın yazılması için Mehmed Akif'e teklif yapıldı. Fakat Akif, para karşılığında bir satır bile yazmayacağını açıkça söyleyince, kendisine karşılıksız bir marş yazması rica edildi.

Mehmet Akif, bu te'minattan sonra dır ki, İstiklâl Marşı'nı yazdı ve karşılığında konulan 500 liralık ödül de bir hayır cemiyetine verildi.

12 Mart 1921 tarihinde Hamdullâh Suphi Tanrıöver tarafından Meclis kürsüsünde def'alarca okunan ve alkışlanan İstiklâl Marşı'nın sözleri, Millî marşımız olarak kabul edildi.

İSTİKLÂL MARŞI

Korkma! Sönmez bu şafaklarda yüzen al sancak;
Sönmeden yurdumun üstünde tüten en son ocak.
O benim milletimin yıldızıdır, parlayacak;
O benimdir, o benim milletimindir ancak!

Çatma, kurban olayım çehreni ey nazlı hilâl,
Kahraman ırkına bir gül... Ne bu şiddet bu celâl?
Sana olmaz dökülen kanlarımız sonra helâl;
Hakkıdır, Hakk'a tapan, milletimin istiklâl.

Ben ezelden beri hür yaşadım, hür yaşarım.
Hangi çılgın bana zincir vuracakmış? Şaşarım!
Kükremiş sel gibiyim; bendimi çiğner, aşarım;
Yırtarım dağları, enginlere sığmam taşarım.

Garb'ın âfâkını sarmışsa çelik zırhlı duvar;
Benim iman dolu göğsüm gibi serhaddim var.
Ulusun, korkma! Nasıl böyle bir imânı boğar,
"Medeniyet" dediğin tek dişi kalmış canavar?

Arkadaş! Yurduma alçakları uğratma sakın;
Siper et gövdeni, dursun bu hayâsızca akın.
Doğacaktır sana va'dettiği günler Hakk'ın...
Kim bilir, belki yarın... belki yarından da yakın.

Bastığın yerleri "toprak!" diyerek geçme, tanı!
Düşün altındaki binlerce kefensiz yatanı.
Sen şehid oğlusun, incitme, yazıktır, atanı:
Verme, dünyaları alsan da, bu cennet vatanı.

Kim bu cennet vatanın uğruna olmaz ki fedâ?
Şühedâ fışkıracak toprağı sıksan, şühedâ
Cânı, cânânı, bütün varımı alsın da Hudâ
Etmesin tek vatanımdan beni dünyada cüdâ.

Rühumun senden, ilâhî, şudur ancak emeli:
Değmesin ma'bedimin göğsüne nâ-mahrem eli;
Bu ezanlar -ki şehadetleri dinin temeli-
Ebedî yurdumun üstünde benim inlemeli.

O zaman vecd ile bin secde eder -varsa- taşım;
Her cerihamdan, ilâhî, boşanıp kanlı yaşım,
Fışkırır ruh-ı mücerred gibi yerden na'sım!
O zaman yükselerek Arş'a değer, belki, başım.

Dalgalar sen de şafaklar gibi ey şanlı hilâl!
Olsun artık dökülen kanlarımın hepsi helâl.
Ebediyyen sana yok, ırkıma yok izmihlâl:
Hakkıdır, hür yaşamış, bayrağımın hürriyet;
Hakkıdır, Hakk'a tapan, milletimin istiklâl.

Mehmet Akif Ersoy

VAKFIMIZDA YENİ ATAMALAR

Murat KARAGÖZ
(Türkiye Diyanet Vakfı Teftiş Kurulu Başkanı)

03.05.1955 tarihinde Trabzon'da doğdu. İlkokulu 1967 yılında, Samsun İmam-Hatip Lisesini 1974 yılında bitirdi. 1979 yılında Hacettepe Üniversitesi Sosyal ve İdari Bilimler Fakültesi İşletme Yönetimi Bölümünden mezun oldu.

1980-1985 yılları arasında Samsun Müftülüğü'nde mumur ve şef olarak görev yaptı. Bu sırada askerlik görevini ifa etti.

29.04.1985 tarihinde Türkiye Diyanet Vakfı'nda Müfettiş Yardımcısı olarak göreve başladı ve 15.11.1996 tarihine kadar Müfettiş Yardımcısı ve Müfettiş olarak görev yaptı.

15.11.1996 tarihinde Teftiş Kurulu Başkanlığı görevine başlayan Murat Karagöz, evli ve 6 çocuk babasıdır.

Muhsin LEBLEBİCİ
(Türkiye Diyanet Vakfı Muhasebe Müdürü)

1954 yılında Çankırı ili, Orta İlçesi, Yenice Köyü'nde doğdu. 1966 yılında Ankara Mimar Kemal İlkokulu'nu, 1975 yılında Ankara İmam-Hatip Okulu'nu ve 1981 yılında Erzurum Atatürk Üniversitesi İşletme Fakültesi'ni bitirdi.

Askerliğini yedek subay olarak tamamladıktan sonra 1984-1986 yıllarında ticaretle uğraştı.

1986-88 yıllarında EGO Genel Müdürlüğü'nde hareket başmemuru olarak görev yapan Muhsin Leblebici 1988 yılından itibaren Vakfımız Muhasebe Müdürlüğü'nde Uzman yardımcısı olarak göreve başladı.

Müdür Yardımcısı olarak da bir süre görev yapan ve 01.03.1997 tarihinde Muhasebe Müdürlüğü'ne atanan Muhsin Leblebici evli ve üç çocuk babasıdır.

Rıza ARSLAN
(Türkiye Diyanet Vakfı Bilgi İşlem Merkezi Müdürü)

1956 Kuyucak-Aydın doğumlu. ilk ve orta öğrenimini Kuyucak'da tamamladı. 1983 yılında Hacettepe Üniversitesi Fen Fakültesi İstatistik Bölümünden mezun oldu. 1984-1985 yıllarında askerliğini Yedek Subay olarak tamamladı. Mart 1985'te Özel Akademi Bilgisayar kursunda programlama dilleri konusunda öğretmenlik ve kurs müdürlüğü görevlerinde bulundu. Bu görevi Temmuz 1989 tarihine kadar devam etti. 17 Temmuz 1989 tarihinde İçişleri Bakanlığı Nüfus ve Vatandaşlık İşleri Genel Müdürlüğü'nde bilgisayar programcısı olarak göreve başladı. Daha sonra sistem analisti olarak görevini sürdürdü. 1991 Yılında Assembler dili eğitimi için çalışmış olduğu bakanlık tarafından İngiltere'ye kursa gönderildi. Çok kullanıcı ve tek kullanıcı bilgisayarlarında kullanılan programlama dilleri konusunda deneyimli olan Rıza Arslan 01.02.1997 tarihinde Bilgi İşlem Merkezi Müdürlüğü görevine atandı. İngilizce bilen Rıza Arslan evli ve iki çocuk babasıdır.

İSTANBUL

Türkiye Diyanet Vakfı İstanbul Şubemizin yurtiçi ve yurtdışında gerçekleştirmekte olduğu faaliyetler aşağıda sunulmuştur.

* Ukrayna'nın Donesk şehrinde yaşayan Tatar ve diğer milletlerden olan müslüman kardeşlerimize cevap verecek şekilde, Osmanlı mimarisi üzerine 1995 yılında yapımına başlanan İstanbul Camii inşaatının tamamlanması için büyük bir gayret sarfedilmekte olup bu caminin bu yıl içerisinde ibadete açılması planlanmaktadır.

* 1996 yazında yangın felaketi geçiren, Ukrayna'nın Donesk şehrindeki 17 Ahıskalı aileye 8.000.-\$. nakdi ile aynı (battaniye, kazak, iç çamayı, halı, namazlık, ayakkabı ve diğer giyecek malzemeleri) yardım yapıldı.

* İstanbul'un muhtelif üniversitelerinde ihtisas yapmakta olan Türkmen asıllı 15 Suriyeli öğrenciye, kendilerini onure edecek şekilde giyim yardımı yapıldı.

* Türkiye Diyanet Vakfı tarafından Bulgaristan'dan getirilip, dinî eğitim görmek üzere Haseki Eğitim Merkezi'ne yerleştirilen 8 öğrencinin kitap, kırtasiye ve mutfak masrafları için eğitim merkezine her ay 35 milyon TL. katkıda bulunan İstanbul Şubemiz, her ay bu öğrencilere de 4'er milyon TL. yardım yapmaktadır.

* Bosna-Hersekli mültecilere dini alanda hizmet vermekte olan 6 Bosnalı din görevlisine 1996 yılında 30'er milyon TL. yardım yapılmış, 1997 yılında da bu rakam 45 milyon TL. ye çıkarılmıştır.

* Yurtiçi ve yurtdışından gelip, İstanbul'un muhtelif Kur'an kurslarında kalan öğrencilere her yıl asgari 5 bin adet iç çamaşır temin edilerek dağıtım yapılmıştır ve bu uygulamaya devam edilmektedir.

* Diyanet İşleri Başkanlığı ve Vakfımızın zaman zaman yurtdışından davet ettiği misafirlerin karşılanması ve uğurlanması İstanbul Şubemiz tarafından en iyi şekilde takip edilmekte ve bir aksaklığa meydan verilmemektedir.

* 1996 Nisan ayında Türk cumhuriyetlerinden 5 ülkeye 1 tır dolusu Kur'an-ı Kerim gönderilmiştir.

* İstanbul'un gelişmiş semtlerinden olan Ataköy'de, Ataköy 9. Kısım Camii'nin inşaatı şubemiz yardımlarıyla yapılmış olup, bu cami bitirilmek üzeredir.

* 1996-1997 eğitim-öğretim yılında 15 üniversite öğrencisi ve 5 imam-hatip lisesi öğrencisine bu şubemiz tarafından burs verilmektedir.

* Her yıl İstanbul Şubemizden, 100 ile 150 arasında ihtiyaç sahibi kimselere yılda bir defaya mahsus olmak üzere yardım yapılmaktadır.

* İstanbul Müftülüğü'nün zaruri ihtiyaçları olan kırtasiye, akaryakıt, araç tamiri, telefon giderleri, hizmet binasının yakıt giderleri vb. diğer giderler şubemiz imkanlarıyla karşılanmaktadır.

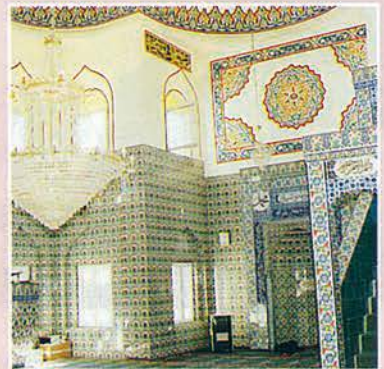

CİZRE

Cizre "Huzur Camii" düzenlenen bir törenle ibadete açıldı.

Cizre Müftüsü ve Vakfımız Şube Yönetim Kurulu Başkanı Hüseyin Elçi'den aldığımız bilgiye göre; Türkiye Diyanet Vakfı ve Şırnak ili ve İlçelerini Geliştirme Vakfı'nın işbirliği ile yaptırılan 500 cemaat kapasiteli ve kubbeli "Huzur Camii" düzenlenen bir törenle ibadete açıldı. Düzenlenen törene Şırnak Valisi Kamil Acun, Şırnak Müftüsü ve Vakfımız Şube Yönetim Kurulu Başkanı Mithat Acat, ilçe kaymakamları, ilçe müftüleri, daire amirleri ve kalabalık bir topluluk katıldı. Tören münasebetiyle Vali Kamil Acun ile Cizre Müftüsü ve Vakfımız Şube Yönetim Kurulu Başkanı Hüseyin Elçi günün anlam ve önemini içeren birer konuşma yaptılar.

15 milyar TL.'ye mül olan caminin müstemilatında, 15 dükkan bulunuyor.

DÖRTYOL

Türkiye Diyanet Vakfı Dört Yol Şubesi tarafından, Vakfımız faaliyetlerine katkıda bulunan hayırseverlere düzenlenen bir törenle plaket verildi.

Vakfımız Dört Yol Şubesi tarafından düzenlenen yemekli toplantıya, Dört Yol kaymakamı Yaşar Gül, ilçe belediye başkanları, daire amirleri ve seçkin bir topluluk katıldı.

Dört Yol Müftüsü ve Vakfımız Şube Yönetim Kurulu Başkanı Bekir Derin program münasebetiyle yaptığı konuşmada Türkiye Diyanet Vakfı'nın ve

Dört Yol Şubesi'nin gerçekleştirdiği hizmetler ve bu hizmetlere katkıda bulunanlara şükranlarını belirterek, duygu ve düşüncelerini dile getirdi.

Dört Yol Kaymakamı ve ilçe belediye başkanları da yaptıkları konuşmalarda, Türkiye Diyanet Vakfı Dört Yol Şubesi'nin gerçekleştirdikleri faaliyetlerden büyük memnuniyet duyduklarını ve bundan sonra gerçekleştirilecek faaliyetlere de destek olacaklarını dile getirdiler.

Tören konuşmalarından sonra Vakfımız hizmetlerine büyük ölçüde destek sağlayan Dört Yol, Kuzuculu, Karakise, Altıncağ, Yeniyurt ve Payas belediye başkanları ile hayır sahiplerine Vakfımızın bir şükran ifadesi olarak plaket verildi.

Dört Yol şubemiz tarafından ahirete intikal eden hayırseverlerin ruhuna ithafen 41 hatmi şerifin duası da tören münasebetiyle yapılırken, plaketlerini alan hayırseverler duygulu anlar yaşadılar.

GÜNYÜZÜ

Eskişehir'in Günyüzü ilçesinde Türkiye Diyanet Vakfı Günyüzü Şubesi tarafından yaptırılan "Yeni Camii" ibadete açıldı.

Günyüzü Müftüsü ve Vakfımız Şube Yönetim Kurulu Başkanı İsmail Yıldırım'dan alınan bilgiye göre, 1993 yılında temeli atılan caminin müstemilatında, müftülük hizmet binası, şadırvan ve tuvaletler yer almaktadır. İsmail Yıldırım, müftülük hizmet binasının da bazı eksiklikleri giderildikten sonra yakın zamanda hizmete açılacağını belirterek, ilçede 4, kasabalarda 8, köylerde 17 olmak üzere toplam 29 cami ve 4 adet de Kur'an kursunun bulunduğunu söyledi.

Kültür - Sanat

GÜNÜMÜZ SANATÇILARINDAN TÜRK-İSLÂM SANATI ÖRNEKLERİ

Türkiye Diyanet Vakfı tarafından bastırılan bu eserde, Muhsine Akbaş, Vesile Öztekin, Mükerrerem Taşkarpıoğlu, Hüseyin Kutlu, Ömer Faruk Atabek ve Timuçin Tanarlan tarafından hazırlanan, tezhib, hüsn-i hat, minyatir ve ebru sanatının eşsiz örnekleri yer almaktadır.

Hazırlayan : Ömer KARA, TDV Yayınları, 1997, 32 sayfa

GÜNÜMÜZ SANATÇILARINDAN TÜRK-İSLÂM SANATI ÖRNEKLERİ

TÜRKİYE DİYANET VAKFI YAYINLARI

YOZLAŞAN NESLİN MÜZİĞİ

Mehmet ERDOĞAN

Müzik bir milletin beğenisini, hayat tarzını, incelişliğini, estetik anlayışını, ahlakını, titizliklerini... hemen hemen bütün erdemlerini, güzelliklerini, değer yargılarını yansıtır.

Klasik musikimiz; sanat, halk ve tasavvuf musikimiz insanımızın sosya psikolojik bütün özelliklerini kuşatır. Bilgeliğimiz, ağır başlılığımız, sabrımız, tevekkülümüz, direnmemiz, aşkımız, neş'emiz... her şeyimiz eski musikimizde vardır.

Toplumumuzun nereden nereye geliştiğini müzik kesitinden bütün ayrıntılarıyla görmemiz mümkündür. Bugünkü zıpzır müzik, Türkiye'nin nasıl bir kültürel kimlik değişimi yaşadığının açık bir göstergesidir.

Anadolu insanının bir bilge tarafı vardır. Güçlüdür, sağduyu sahibidir. Çünkü bu toprakların çilesi büyük olmuştur. Yaşamak, hayat mücadelesi vermek kolay olmamıştır bu topraklarda. Olgunluk, erdem yaşanıla yaşanıla devredilmiş/devralınmıştır. Bu yüzden atasözlerimiz, deyimlerimiz, hatta fıkralarımız büyük bir hayat tecrübesinin ürünü olduklarını hemen hissetirirler. Bize ait olmayan bir tarihi, bir hayat tarzını yaşamaya mahkûm edilmiş durumdayız. İşin kompleks tarafı bunu çağdaşlık adına benimsiyor olmamızdır.

Yazılı, sözlü ve görsel medyanın içişi ettiği güzelim Türkçemizin hâli perişandır. 1950'lerden başlayan ve 1980'lerden son-

ra büyük bir ivme kazanan yabancı dille eğitim politikası bir aşağılık duygusunun ürünüdür. Türkçe yerine İngilizce "millî eğitim"! Böyle bir politikayla ne ilim, ne sanat ve ne de eğitim yapmak mümkündür. Burada gaye müslüman-Türk kimliğini yok etmektir. Uzağa gitmeye gerek yok; Anadolu toprakları şahittir; dilini unuttuğu için tarihten silinen milletler pek çoktur. Çünkü dil, bir milletin gönlüdür. Gönlünü kaybetmiş bir milletin ilim, kültür ve sanat politikası belirleyebilmesi imkansızdır.

Türkiye'de değer yargılarının alt üst olduğu bir dönemi yaşıyoruz. Daha doğrusu değer yargısızlığın egemen olduğu bir dönem. Gündelik yaşama kaygısı hayatın temel esprisi olmuş gibi. İlkesiz, ülküsüz ve ütopyasız bir toplum hâline geldik.

Kuşaklar arasında dil, üslup, etik, estetik, hayat tarzı, hayata bakış, insan tipi açısından büyük uçurumlar meydana geldi. Yine kuşaklar arasında duygusal, zihinsel ve toplumsal hiçbir ortak payda kalmadı. Gençliğimizin kimi temsil ettiğini kestirmek kolay değil.

Televizyonlarda, radyolarda yapılan müzik programları zevksizliğin, beğeni yoksunluğunun, erdemsizliğin en açık örneği. Müzik artık çoktan eğitim aracı olmaktan çıkmış, bir seviyesizlik zemini hâline gelmiştir.

Müzik ister elit tabakaya, seçkin zümreye hitap etsin, isterse halka dönük olsun,

bir seviyeyi gösterir. Çünkü müzik temelde bir duyarlılıktır.

Bugün üretilen ve yaygınlaştırılmaya çalışılan müzikte seviye diye bir kavramla söz konusu değildir. Derunî bir muhteva taşımayan akrobatik hareketler. Derme çatma bir dil ve bunun adı müzik. "Show yapma!", "Kıl oldum abi!", "Haddini bil!", "Hey George, versene borç!"...

İçtimai çürümüşlük toplumumuzun bütün katmanlarını etkisi altına almış durumda. Çürümüşlükten etkilenmeyen hiçbir olgu kalmamış gibi. Hızlı tüketen, dolayısıyla hızlı çürüyen bir toplum olduk.

Eski musikimizin bitmeyen bir tadı vardı. Söz biter, tanı biter; ama tad sürüp giderdi. Kolay kolay etki atmosferinden çıkamazdık. Şimdi üretilen müzik hemen tüketilen, tadı olmayan, sürüp gitmeyen bir havanın müziği. İnsanı kendine çekmiyor, sarsmıyor. Çünkü kullandığı dil, üslup gönlümüzün sesine karşılık olamıyor. Toslayıp düşen ve dağılan bir şey adeta.

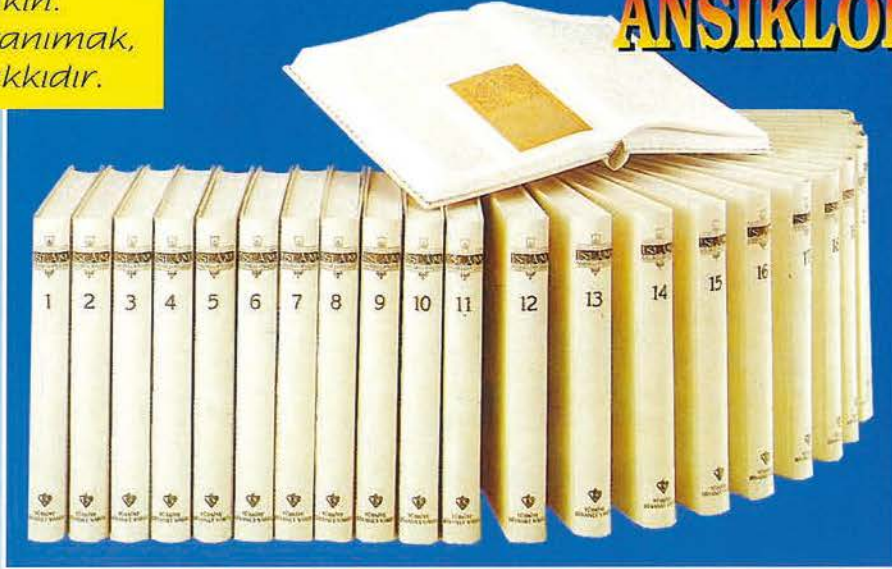
"Kıl oldum abi!" nesli bizim neslimiz değil. İyi de bu nesil bizi nereye götürüyor? Akrobasiyle müzik arasında nasıl bir ilişki var? "Hey George, versene borç, olmaz Michael, bende de yok" diyen şarkıcı ve şarkısı acaba hangimize sesleniyor? George kim, Michael kim? Bu zıpzır, bu özensiz ve ritmsiz müziği tanımak mümkün değil.

Her yaştan, her uğraştan insanımızın temel ansiklopedisi

Türkiye Diyanet Vakfı

İSLÂM ANSİKLOPEDİSİ

Kültürünüzü tanıyın,
ona sahip çıkın.
Kültürünü tanımak,
herkesin hakkıdır.

417 12 45

Kendi kültürünün ansiklopedisine sahip olmayan toplumlar, kültür ve medeniyetlerini başka toplumların ansiklopedilerini tercüme ederek öğrenmeye çalışırlar.

Bu da, tercüme ansiklopedilerin ticarî savaş ortamını hazırlar. Bu gerçekten hareketle, ticarî amaçlı ansiklopedi savaşının dışında kalan Türkiye Diyanet Vakfı, kendi kültür ve medeniyetimizin ansiklopedisini hazırladı...

Artık kendi kültürümüzü tanımamız için, bize yol gösterecek tercüme değil, te'lif bir ansiklopedi var: TDV İslâm Ansiklopedisi.

1000'i aşkın yerli ve yabancı yazarın hazırladığı Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi, tüm yönleri ile İslâm Türk kültür ve medeniyetlerini anlatan, tek te'lif ansiklopedidir. Her yaştan, her uğraştan insanımızın temel ansiklopedisi Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi. Pırıl pırıl baskı, mükemmel cilt ve geniş muhteva, Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi'ne siz de sahip olun.

İslâmî ilimler ve konularla ilgili A'dan Z'ye
öğrenmek istediğiniz tüm terimler...

İslâm-Türk medeniyetinin yetiştirdiği önemli
şahsiyetler...

İslâm dünyasında ve kültür hayatımızda değer
kazanmış eserler...

TUNUS'TAN Endonezya'ya kadar tüm İslâm
ülkeleri...

AMERİKA'DAN Rusya'ya, AVUSTRALYA'DAN
Belçika'ya dünyadaki İslâmî faaliyetler...

MADDE MADDE bu ansiklopedide işlenmektedir.

TDV İslâm Ansiklopedisi, 75 qr. I. HAMUR
kâğıda 4 renkli olarak basılmakta, konular
fotoğraf, harita ve çizimlerle zenginleştirilerek,
günümüz Türkçesi ile yılda 2 cilt olarak
sunulmaktadır.

bize **ve dünyaya** kaynak

NASIL SAHİP OLACAKSINIZ?

İster peşin,
ister taksitle;
uygun fiat,
cazip ödeme şartları ile
bu kıymetli esere
sahip olabilirsiniz.
Ayrıntılı bilgi için,
yurt sathındaki
il ve ilçe
müftülüklerimize ve
Bölge
müdürlüklerimize,
müracaat
edebilirsiniz.

DİVANTAŞ

DİYANET VAKFI NEŞRİYAT PAZARLAMA ve TİCARET A.Ş.

Genel Müdürlük : (212) 653 92 45 • İstanbul Avrupa Yakası : (212) 518 46 04 • İstanbul Anadolu
Yakası : (216) 349 96 97 • Ankara : (312) 433 52 42 • Adana : (322) 351 61 25 • Antalya : (242) 247 73 50 •
Bursa : (224) 223 22 76 • Elazığ : (424) 233 47 72 • Erzurum : (442) 212 15 83 • İzmir : (232) 482 18 36 • Kayseri
(352) 232 85 33 • Konya : (332) 350 97 66 • Samsun : (362) 435 77 35 • Trabzon : (462) 326 43 21

DIYANET
İŞLERİ
BAŞKANLIĞI'NDAN

D U Y U R U

**VEKÂLET
YOLUYLA
KURBAN
KESİM
KAMPANYASI**

Diyanet İşleri Başkanlığı tarafından
Türkiye Diyanet Vakfı aracılığı ile
vekâlet yoluyla kurban kesim kampanyası başlatılmıştır.

Kampanyaya katılmak isteyen vatandaşlarımızın kurban bedelini,
11 Nisan 1997 Cuma günü mesai bitimine kadar
il ve ilçe müftülüklerimize veya
Türkiye Vakıflar Bankası Meşrutiyet Şubesi - ANKARA
2017360 nolu hesaba yatırmaları gerekmektedir.

Bir Kurbanın Bedeli, (Satınalma, nakliye, kesim ve
diğer masraflar dahil) **16.000.000.-TL.** olarak belirlenmiştir.

Daha geniş bilgi için; **417 12 35** nolu telefona veya
il ve ilçe müftülüklerine başvurulabilir.

**Hayırsever vatandaşlarımızın ilgisine
teşekkür ederiz.**

TÜRKİYE DİYANET VAKFI